

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXIII.

CELOVEC, PETEK, 20. JANUAR 1978

ŠTEV. 3 (1849)

V „PRAVNI DRŽAVI“ AVSTRIJI:

Spet uradno kršenje ustave in zakonskih določil

Že v zadnji številki smo poročali, da privatni dvojezični napis na poslopju slovenske zadruga v Pliberku določenim krogom ne pusti, da bi mirno spali. Prejšnji teden je okrajno glavarstvo Velikovec poskusilo zadevo „urediti“ s tem, da je lastniku dostavilo odločbo, s katero je s sklicevanjem na skrajno dvomljivo pravno utemeljitev zahtevalo odstranitev napisa. Ker pa se pliberški zadržniki niso pustili ustraševati oziroma zavajati s tako prozorno samovoljnostjo oblasti, je le-ta segla ta teden po sredstvu, s katerim je zadala nov udarec pravni ureditvi države: protizakonito je vdrla na tuje zemljišče in nasilno odstranila privatni napis s privatnega poslopja, s tem pa grobo kršila ustavno določilo, ki jamči državljanom nedotakljivost zasebne imovine.

Najnovejši primer uradnega kršenja ustave in zakonskih določil je še posebno ogaben, če pogledamo okolnosti, v katerih je prišlo v torek 17. januarja do tega ponovnega „uradnega tafelsturmu“ v Pliberku. Oblasti so za svoj napad na slovensko zadrugo izkoristile opoldanski odmor, ko na kraju tega podlega dejanja ni bilo ne uslužbencev ne zadržnikov oz. lastnikov; vdrla so na tuje zemljišče brez vednosti in predvsem brez dovoljenja lastnika in tam dobesedno ukradle privatno lastnino — napisno tablo. In da je cinizem takega naravnost nizkotnega „uradovanja“ popoln, je oblast po izvršenem ropu lastnika obvestila, da je napisna tabla deponirana na okrajnem glavarstvu v Velikovcu (res edinstven čut za red in formalnost!).

Zdaj ni toliko zanimivo, kdo je tista oblast, ki je razposlala svoje valpte, da so v nasprotju z zakonom poskrbeli za eksekucijo dvomljive in osporavane odločbe (nekaj se takih in podobnih metod izvrševanja nasilne justice posluževali graščaki in roparski vitezi). Važno je ugotoviti le to, da je šlo za uradno akcijo, s čimer je bilo ponovno potrjeno in dokazano, da se oblasti na Koroškem tedaj, kadar gre za napad na Slovence in njihove pravice, ne ustavi niti pred očitnim in zavestnim kršenjem zakona in ustave.

Zato je razumljivo, da je zaradi takega ravnanja oblasti silno ogroženje med prebivalstvom — ne le med Slovenci, marveč tudi med vsemi tistimi nemško govorečimi so-deželani, ki še niso zastrupljeni s protislovenskim sovraštvom in zato tudi niso slepi in gluhi za stvari, ki se v zadnjem času dogajajo in nevarno množijo v imenu nekega pravnega reda, ki pa ga podirajo prav tisti, ki so poklicani, da bi ga varovali in posebej spoštovali, namreč oblasti. V tem smislu se je izrazil tudi vodja frakcije slovenskih občinskih odbornikov v Pliberku Mirko Kert, ki je v prvem stališču k torkovemu „tafelsturmu“ dejal, da ga smatra kot nadaljnjo obliko nasilja proti Slovincem, ki pa je konec konca neuspešno, ker

med ljudstvom povzroča le še večji odpor. Kert je dodal, da takšno ravnanje oblasti hkrati tudi kaže, kje so pravi germanizatorji na Koroškem: germanizacija ni zasidrana med ljudstvom, marveč prihaja „od zgoraj“, s strani uradne Koroške, s strani oblasti. V dejstvu, da se poslužujejo oblasti takih metod, kot je „fatinski postopek“ v Pliberku, je po mnenju Kerta samo dokaz, da se zavedajo protizakonitosti svojega ravnanja, je torej izraz slabe vesti. Ob koncu pa je Kert napovedal, da se bodo Slovenci in

zlasti zadržniki v Pliberku poslužili vseh pravnih možnosti, da bodo razgaljene take metode protislovenske politike in da bodo krivci poklicani na odgovornost.

Gotovo je le naključje, da so se oblasti za ta najnovejši napad na Slovence in njihove pravice, hkrati pa tudi za napad na avstrijski pravni red odločile isti dan, ko se je v Beogradu začel zaključni del konference o evropski varnosti in sodelovanju. Vendar pa je ta sočasnost značilna. V Beogradu bodo avstrijski predstavniki gotovo spet govorili velike in lepe besede o sožitju med narodi in državami ter se še posebej postavljali v pozor pobornikov in čuvarjev človekovih pravic (morda bodo v tem okviru spregovorili celo o manjšinski problematiki, o kateri so v nasprotju z drugimi delegacijami doslej molčali). Toda njihove besede bodo ostale neprepričljive in neverodostojne, ker bodo v kričečem nasprotju z dejanji, kot smo jim priče v Avstriji. Ne nazadnje tudi dejanja, ki jih kopiči Avstrija v svojem odnosu do narodnostnih manjšin.

Najboljša je rešitev s katero je manjšina zadovoljna

V dolgoletnem prizadevanju slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, ki se podobno kot Slovenci na Koroškem in Hrvati na Gradiščanskem borijo za dosledno uresničitev vseh pravic in takšne enakopravnosti, kot so jim zagotovljene v notranjdržavnih zakonskih določilih ter v mednarodnih dokumentih, je bil v začetku tega tedna narejen pomemben korak po poti, ki bi ob dobri volji pristojnih dejavnikov lahko v doglednem času privedla do rešitve, ki bi bila sprejemljiva za vse prizadete. V Rimu se je namreč sestala na umestitvenem zasedanju posebna komisija, ki jo je imenovala italijanska vlada za proučevanje problemov in dokončno pripravo zakonskega besedila za globalno zaščito Slovencev v deželi Furlaniji-Juljski krajini.

Do ustanovitve vladne komisije je prišlo šele na podlagi dolgotrajnih in odločnih zahtev Slovencev, ki zato

v osnovanju tega foruma upravičeno gledajo vsaj začetni uspeh svojega boja. Hkrati pa imajo seveda tudi vrsto pomislekov, in pripomb, kar velja tako glede ustroja komisije (kjer je med 20 člani le 5 pripadnikov manjšine) kakor tudi glede zakonsko določenega roka, do katerega mora komisija pripraviti osnutek zakona (namreč do konca tega leta), še posebej pa povsem pravilno poudarjajo, da je potek in uspeh dela komisije v prvi vrsti odvisen od tega, kako daleč v resnici sega iskrena pripravljenost merodajnih političnih dejavnikov Italije, da se z zakonom o globalni zaščiti popravijo krivice, ki jih je slovenska manjšina utrpela v preteklosti in se ji zagotovi resnična enakopravnost, ki bo podlaga njenega obstoja in vsestranskega razvoja.

O tem, kakšna naj bo ta rešitev, so v pogledih in mnenjih trenutno še precejšnje razlike, vendar gotovo ne tolikšne, da jih ne bi bilo mogoče uskladiti — kajti ob resnično dobri volji se vedno najde tudi pot. To morda še posebej velja tudi za delo te komisije, saj je obveza za izvajanje priporočila osimskega sporazuma o največji možni zaščiti manjšin zadeva vseh državljanov in političnih dejavnikov in zato konkretna naloga vseh članov komisije, da z največjo politično odprtostjo pristopijo k delu.

V izjavah, ki so jih dali posamezni člani komisije po prvi seji, je nedvomno zaslediti dejstvo, da se v tem forumu zavedajo važnosti in velikega pomena vsega tistega dela, ki ga bodo morali opraviti v prihodnjih mesecih. Slovenski člani komisije pa so pri tem še posebej naglasili, da se bo v prvi vrsti treba ravnati po željah in zahtevah prizadete manjšine, kajti — kot je dejal eden izmed njih — „najboljša rešitev je tista, s katero je manjšina zadovoljna“.

V tem smislu želimo rojakom v Italiji čim večji uspeh — ne nazadnje tudi na podlagi tozadevnih izkušenj, ki jih imamo koroški Slovenci, ko moramo pri sedanjem stanju našega vprašanja vedno spet opozoriti in svariti, kam privede reševanje manjšinskega vprašanja tedaj, če se ne rešuje skupaj s prizadeto manjšino marveč mimo nje in celo proti njej.

TUDI V SR HRVATSKI:

Vsestranska podpora

boju slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji
za izpolnitev člena 7

Republiški odbor za stike s tujino SR Hrvatske je prejšnji teden obravnaval odnose med Jugoslavijo in Avstrijo ter je posebej opredelil vlogo, ki jo v teh odnosih igra Hrvatska. Na seji, katere se je udeležil tudi jugoslovanski veleposlanik v Avstriji Novak Pribičević, je bilo predvsem govora o položaju slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji ter je bilo poudarjeno, da je treba odnose med obema deželama tudi za naprej razvijati, zlasti če gre za manjšine.

Udeleženci so skupaj s številnimi vprašanji političnih, gospodarskih in kulturnih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo obravnavali položaj gradiščanskih Hrvatov in koroških Slovencev. Ob tej priložnosti so posebej naglasili potrebo po intenzivnejšem in konkretnem sodelovanju med SR Hrvatsko ter Gradiščansko, da bi tako podprli gradiščanske Hrvate v njihovem prizadevanju za ohranitev narodne identitete.

Sicer pa so na seji, ki so se je udeležili številni družbeno-politični funkcionarji SR Hrvatske, izrecno poudarili, da v celoti podpirajo boj slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji za uresničitev člena 7 državne pogodbe.

Na KVSE v Beogradu se je začel zaključni del

V torek se je v kongresnem centru Sava začel drugi in hkrati zaključni del beograjskega sestanka konference o evropski varnosti in sodelovanju. Kot je bilo določeno že pred prekinitvijo 22. decembra lani, bodo delovna telesa konference nadaljevala delo, ki so ga prekinila pred tremi tedni, ko so se tudi domenili, da bodo čas med prvim in drugim zasedanjem izkoristili ne le za obširno informiranje svojih vlad, marveč tudi za izmenjavo mnenj med posameznimi delegacijami oziroma med „skupinami“, ki so se izoblikovale že doslej in bodo razumljivo skušale vsaka zase čim bolj uveljaviti svoja gle-

dišča in svoje predstave.

Kako dolgo bo trajal zaključni del konference, trenutno še nihče ne ve. Vsekakor bodo morale delegacije 35 držav pripraviti sklepni dokument, pri čemer pa bodo morale upoštevati kar 106 najrazličnejših pripomb, pobud in predlogov, ki so jih izoblikovali predstavniki posameznih držav. Ravno spričo te raznolikosti zamisli o posameznih vprašanjih, ki pa jo bo zdaj treba spremeniti v skupna stališča, je v minulih treh tednih prišlo do raznih srečanj med državniki in diplomati ter do dogovorov v skupinah držav.

V kakšni meri je uspelo v času prekinitve premostiti ali vsaj zmanjšati doslej obstoječe razlike, se bo kmalu pokazalo. Vendar pa opazovalci niso preveč optimistični, marveč nasprotno nagibajo k mnenju, da prvotno predvideni štirje tedni zaključne faze ne bodo zadostovali in bo zato sestanek po vsej verjetnosti podaljšan tja do sredine marca. Kajti zdaj ne gre samo za pripravo in soglasno odobritev skupnega dokumenta, temveč posebej tudi za ureditev vprašanj, ki se nanašajo na nadaljnjo usodo konference o evropski varnosti in sodelovanju.

Potrebnosti stiki med manjšino in matico

Te dni je bilo v tisku zaslediti vesti, da se bi avstrijski zunanjni minister skupaj s tirolskim deželnim glavarjem ponovno sestel s predstavniki južnih Tirolcev. Gre pri tem za redna srečanja (menda dvakrat na leto), kjer ocenjujejo dosedanj potek in usklajajo stališča glede nadaljnjih ukrepov za izpolnjevanje južnotirolskega „pakte“.

Taki redni kontakti med manjšino in državo matičnega naroda so brez dvoma potrebni in pravilni ter jih je treba pozdraviti. Vendar pa tako načelo ne bi smelo veljati le v enem primeru, marveč bi moralo biti razumljivo tudi drugod.

Predvsem v tem vprašanju ne bi smelo biti tako očitnega dvojnega merila, kot se ga poslužujejo v Avstriji, ko imajo polno razumevanje in dajejo vso podporo takim stikom na relaciji Dunaj—Bocen, hkrati pa koroškim Slovincem očitajo iredentizem in veleizdajo, če se priložnostno kdaj srečajo s predstavniki matičnega naroda in njegove države.

Kdor se poslužuje takih meril, si sam piše sodbo o svojih moralnih vrlinah.

Taki manjšinski sosveti pomenijo za manjšino smrtno obsodbo

Sosveti narodnih skupnosti, osnovani in oblikovani na podlagi sedanjega zakona o narodnih skupnostih, za prizadeje manjšine ne pomenijo jamstvo in izhodišče za zadovoljivo reševanje njihovih življenjskih vprašanj in zlasti ne za dosledno izpolnitev vseh določil člena 7 državne pogodbe. To spoznanje je bilo vzrok, da smo koroški Slovenci preko svojih osrednjih organizacij odklonili sodelovanje v takih forumih. In v tem spoznanju nas utrjujejo vedno nove izkušnje, ki zelo prepričljivo dokazujejo, da tako zamišljeni „manjšinski sosveti“ za manjšino niso rešitev, marveč nasprotno pomenijo zanjo smrtno obsodbo.

Še prej, preden so ti sosveti sploh začeli — kajti kljub temu, da jih visoki in najvišji avstrijski predstavniki oferirajo kot „višek manjšinam naklonjene politike“, se doslej nobena narodna skupnost ni pustila speljati na ta led! — nam pojavi in dogodki okoli njih že zdaj dovolj jasno kažejo, kaj se v resnici skriva za tem „darilom“, ki ga nam tako velikodušno ponujajo ali naravnost vsiljujejo. Tukaj ne mislimo le na tozadevne predstave, ki so ušle zunanjemu ministru Pahru pri njegovem glasnem razmišljanju o tem, kako bi bile stvari gladko rešljive, če koroški Slovenci ne bi bili tako nevhvaležno trmasti ali trmasto nevhvaležni. Tudi ne gre toliko za očitno iz določenih krogov dirigira-

ne poskuse raznih dvomljivih oseb in skupin, (beljaški Paradis in celovski Hrvati — to sta le dva izmed takih primerov), da bi s svojimi „zahtevami“ po vključitvi v sosvete izvajali pritisk na legitimno predstavnost avtohtone manjšine. Še dosti bolj „zgovorne“ o namenih, ki jih zasledujejo s sosveti, pa so dosedanje priprave za zasedbo listih mest, ki naj bi jih v omenjenih forumih zavzeli predstavniki političnih strank.

Na Koroškem smo tozadevno doživeli že marsikaj: od poskusov, da bi spravili Slovence v sosvete vsaj po „strankarski liniji“, če že narodne organizacije odklanjajo sodelovanje, pa do nominiranja ljudi, ki so znani kot najhujši narodni na-

sprotniki. Svoje „izkušnje“ v tem oziru pa imajo tudi gradiščanski Hrvati, ki se naj bi po zamisli in prizadevanjih vlade in predvsem socialistične stranke znašli v sosvetu za skupno mizo s tistimi svojimi „rojaki“, ki se javno opredeljujejo in navdušujejo za politiko asimilacije, to je načrtnega raznarodovanja in s tem postopnega likvidiranja tiste narodne skupnosti, ki naj bi jo sosvet „reševal“ v njenem obstoju in razvoju.

Po mednarodno uveljavljenem načelu more in sme zastopati neko narodnostno skupnost le tisti, ki se k njej priznava ter si prizadeva za njeno ohranitev in za njen enakopravni razvoj. Vsaj teoretično velja to načelo tudi glede meril, ki so merodajna za sestavo sosvetov v smislu zakona o narodnih skupnostih v Avstriji. Toda — kakor rečeno — samo teoretično, kajti praktično izgleda to povsem drugače. Zadostuje, če omenimo primer gradiščanskega Robaka, to je tistega „predstavnika“ gradiščanskih Hrvatov, ki je prejšnji teden poskrbel za nov dokaz, kako se „zavzema“ za obstoj hrvaške narodne skupnosti: Ko je šlo za imenovanje novega ravnatelja dvojezične glavne šole v Cindrofu, je bil prav „hrvaški predstavnik“ Robak tisti, ki je pedagoško izredno sposobno in zasluzno, po službenih letih najstarejšo, poleg tega pa narodno zavedno hrvaško učiteljico odklonil kot „strup za šolo“ (na prireditvi koroškega Heimatdienstsa so za „veliki strup“ proglasili slovensko gimnazijo!) in tako dosegel, da so bili trije dvojezični učitelji zavrnjeni, za ravnatelja dvojezične šole pa imenovan enojezični nemški učitelj, ki je poleg tega po službenih letih bil najmlajši kandidat za to mesto.

To je tisti Robak, ki naj bi v sosvetu merodajno soodločal o vprašanjih in usodi hrvaške narodne skupnosti na Gradiščanskem. Kako si to funkcijo zamišlja in kaj je pričakovati od njegove dejavnosti v sosvetu, je vsekakor dovolj jasno pokazal v vprašanju novega direktorja v Cindrofu. Morda pa bo vsaj ta „izkušnja“ odprla oči tudi še tistim posameznikom med gradiščanskimi Hrvati, ki so v sosvetu gledali „korak naprej“: kajti sosvet, v katerem bi sedeli in odločali taki in podobni „predstavniki manjšine“, kot je Robak, gotovo ne more biti v korist, marveč samo v škodo manjšine — to je namreč „korak naprej“ po poti v narodno smrt.

Izkušnje gradiščanskih Hrvatov pa hkrati še bolj potrjujejo tudi pravilnost tozadevne odločitve koroških Slovencev. Pri tem se je namreč treba zavedati, da taki „Robaki“ niso nevarni le osebnostno, marveč predvsem zaradi tega, ker so sestavni del tiste strategije, ki jo zasleduje Avstrija z manjšinskimi sosveti.

Uspehi borcev za svobodo Zimbabweja

Borci ljudske vojske Zimbabweja, ki operirajo v vzhodnih predelih Južne Rodezije, so v zadnjih mesecih zabeležili lepe uspehe. Iz tozadnega poročila izhaja, da so pobili 658 in ranili več kot tisoč pripadnikov vojske Smithovega rasističnega režima; uničili so 75 vojaških vozil, potopili 12 patrolnih čolnov in sestrelili tri letala.

Član vodstva patriotske fronte Zimbabweja (predstavnik te organizacije je lani obiskal tudi koroške Slovence — op. ured.) pa je izjavil, da je osvobodilno gibanje pripravljeno nadaljevati oborožen boj proti rasističnemu režimu v Salisburyju, dokler ne doseže dokončne zmage in ljudstvo Zimbabweja ne dobi v roke popolne oblasti. Hkrati je obtožil zahodne države, da bi rade ohranile kolonializem na afriškem jugu. Pri tem je posebej glede najnovejšega angloameriškega načrta o ureditvi položaja v Južni Rodeziji dejal, da je namen tega načrta utrditi rasistični režim lana Smitha, ne pa ga odstraniti z oblasti.

KARDINAL KÖNIG UGOTAVLJA:

Zakon o manjšinah pomanjkljiv in potreben izboljšave

Verski list Družina, ki ga izdajajo slovenske rimskokatoliške škofije, je v zadnji številki objavil daljši komentar o položaju koroških Slovencev na pragu leta 1978. V tem okviru je list navedel tudi odgovor, ki ga je dal dunajski kardinal dr. König odličnemu slovenskemu zdomskemu duhovniku na pismo, v katerem ga je ta prosil, naj bi se Cerkev v Avstriji, zlasti na Koroškem, bolj zavzemala za pravice slovenske manjšine v državi.

„Cerkev v Avstriji — je rečeno v odgovoru kardinala Königa — pazorno spremlja razvoj narodnostnih manjšin v državi. Koroška škofijska sinoda in vseavstrijska sinoda sta o tem sprejeli jasne sklepe in dolžnosti, ki obvezujejo predvsem krajevne Cerkev, da se dosledno zavzemajo za nadaljnji obstoj in razvoj narodnostnih manjšin v Avstriji. Ko smo letos (bilo je to leta 1977 — op. ured.) avstrijski škofje opravili obisk „Ad limina“ pri apostolskem sedežu, smo papežu predložili petletno poročilo o družbeni učinkovitosti Cerkev v našem prostoru. Pri tem smo poročali tudi o prizadevanjih Cerkev za rešitev manjšinskega vprašanja. Iz poročila je razvidno, kako je Cerkev prav temu vprašanju dala poseben poudarek in avstrijski družbi ponudila pomoč pri reševanju tega spora.“

Posebej pa je kardinal König zavzel tudi stališče k zakonu o narodnih skupinah, ko je ugotovil: „V tem duhu bo avstrijska Cerkev tudi v prihodnosti skušala biti zagovornica žbkih in si živo prizadevati za sožitje med narodnostnimi skupinami in za pravice narodnostnih manjšin. Cerkev se zaveda, da je zakon o narodnostnih manjšinah, ki ga je sprejel (dunajski) parlament, pomanjkljiv in potreben izboljšave, zato pa poziva vse odgovorne dejavnike, naj skupaj z vsemi ljudmi dobre volje — tudi z zastopniki manjšin in ne mimo njih — iščejo takšno rešitev, ki bo slovenski in hrvaški manjšini zagotovila uresničitev tistih pravic, ki so zapisane v državni pogodbi.“

Kardinalove besede je treba pozdraviti, saj se je z njimi jasno oddaljil od obstoječe zakonske ureditve manjšinskega vprašanja v Avstriji in poudaril, da je treba iskati rešitev v zakonitih predstavnikih koroških Slovencev, to je z Narodnim svetom koroških Slovencev in z Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem — je rečeno v komentarju Družine, ki dodaja tudi še zaključni del kardinalovega odgovora:

„Kadar gre za reševanje in odpravljanje sporov, se mora kristjan ravnati po Kristusovem zgledu. Pripravljen mora biti, da slabotnejšemu, številčno šibkejšemu in v osamljenosti porinjenemu sočloveku — človeku, ki je prišel v nevarnost, da izgubi svojo istovetnost (identiteto) — v takšen položaj prihajajo evropske narodnostne manjšine nemalokrat — zgradi most, po katerem bo lahko ta postal enakopraven član družbe in kot tak deležen polne enakopravnosti in družbenem življenju. Rešitev narodnostnega spora na Koroškem vidim v tem, da se razmere, ki ga sedaj pogujejo, spremenijo v takšne, ki bodo privedle do složne izravnave obstoječih razlik.“

Evropsko odporniško gibanje je tudi danes enotno proti nasilju

Odločen boj zoper terorizem in fašizem, za razorožitev in popuščanje napetosti — to je geslo, pod katerim so se v Turinu zbrali predstavniki borčevskih organizacij iz 15 držav Evrope (Avstrija, Belgija, Bolgarija, Francija, Italija, Jugoslavija, Luksemburg, Madžarska, Nemška demokratična republika, Poljska, Portugalska, Romunija, Sovjetska zveza, Španija in Zvezna republika Nemčija) ter zastopniki čilskega odporniškega gibanja na mednarodnem shodu, da obnovijo stare prijateljske vezi, sklene v skupnem boju proti fašizmu, hkrati pa izpovejo, da so tudi danes enotni v boju proti političnemu nasilju, terorizmu in fašizmu.

Številna udeležba bivših borcev je bila dokaz, kako je potrebna zopetna mednarodna solidarnost vseh naprednih sil v boju proti terorizmu, skupnemu sovražniku, ki deluje že na mednarodni ravni. In na turinskem srečanju so tudi nedvoumno iz-

povedali: Kot je pred petintridesetimi leti enotno nastopilo proti nacizmu in fašizmu v boju za svobodo in demokracijo, se evropsko odporniško gibanje vrača na „bojno polje“ z enotnim nastopom proti tistim silam, naslednicam mračne preteklosti, ki s terorizmom in prevratništvom spet nevarno ogrožajo demokracijo in mirno sožitje med narodi.

Mednarodno srečanje bivših protifašističnih borcev je priredil odbor dežele Piemont, katere predstavnik je v otvoritvenem nagovoru opozoril na tesno povezavo med naporom za razorožitev in popuščanje napetosti na eni strani ter bojem proti fašizmu, nacizmu in političnemu terorizmu v vseh evropskih državah na drugi strani.

Zastopnik svetovne zveze bivših borcev je menil, da je bilo v povojnem obdobju sicer dovolj različnih prizadevanj za razorožitev in popuščanje napetosti, vendar pa ni v tem zasluga, da v zadnjih tridesetih letih ni prišlo do ponovne vojne evropske ali celo svetovne razsežnosti, marveč je to le „sad“ strahu pred katastrofalnimi posledicami jedrske bombe. Zato je poudaril nujnost, da države premostijo psihološko zapreko medsebojnega nezaupanja, ki je ena največjih zavor za proces popuščanja napetosti. V istem smislu pa se je izrazil tudi predstavnik mednarodne zveze odporništva, ki je opozoril na vse večjo nevarnost, ki jo v posameznih državah predstavlja politični terorizem, ter svoj prispevek zaključil s pozivom: „Borčevske organizacije in politične sile, ki so se borile proti fašizmu, morajo sedaj enotno nastopiti v boju za razorožitev in za popuščanje napetosti, kajti ta boj je nadaljevanje odporništva in uveljavljanje njegovih idealov.“

Beneški Slovenci

se vključujejo v akcijo za globalno zaščito

Nad tisoč beneških Slovencev se je zbralo na letošnjem Dnevu emigranta, ki so ga pred nedavnim priredili v Čedadu društvo izseljencev in kulturna društva beneških Slovencev. Ta zdaj že tradicionalna prireditve, ki vsako leto pomeni mogočno manifestacijo življenjske volje beneških Slovencev, je bila tokrat sploh važen mejnik v življenju slovenske narodnostne skupnosti na Videmskem, kajti beneški Slovenci so predstavili javnosti svojo „listino“ o narodnostnih pravicah in se tako s svojimi predlogi vključili v široko enotno akcijo za globalno zakonsko zaščito slovenske manjšine v Italiji.

Gre za izreden trenutek v zgodovini našega človeka v Beneški Sloveniji, Reziji in Kanalski dolini, ko se boj za obnovo porušene Benečije sklada z vse močnejšimi izrazi narodnostne identitete, je bilo poudarjeno na zborovanju v Čedadu. Posamezni govorniki so opozorili na gospodarsko problematiko dežele, ki številne ljudi sili v izseljenstvo, da si v tujini služijo svoj kruh; to pa razumljivo vpliva na narodnostno zavednost. Vendar je s pomočjo slovenskih organizacij v zadnjih letih uspelo vsaj delno zavreti ta negativni razvoj in se je tudi med beneškimi Slovenci začela krepiti narodnostna identiteta. Prav tedaj pa je naravna katastrofa zadala nov hud udarec, tako da se zdaj utrjevanju narodne zavesti pridružujejo še napor za gospodarski razvoj in obnovo po potresih prizadete dežele.

Kot eden najpomembnejših dogodkov v letu 1978 je bila napovedana pokrajinska manjšinska konferenca, o katere nalogah je eden izmed govornikov poudaril, da bo predvsem treba raziskati in razumeti psihološke in zgodovinske razloge, ki so zatrli nacionalno zavest v enem delu pripadnikov slovenske skupnosti; potrebno pa bo onemogočiti tudi blatenje in ustrahovanje, ki se ju nekateri poslužujejo, da bi še danes ovirali naši skupnosti polno in svobodno izražanje naše identitete.

Listino o pravicah Slovencev v videmski pokrajini je zborovalec predstavil predsednik kulturnega društva „Ivan Trinko“ prof. Viljem Černo. V uvodnem delu listina ugotavlja, da je potres zaustavil proces narodnostne identitete, ki se je začel utrjevati preko delovanja slovenskih

organizacij. Zato se Slovenci na Videmskem obračajo na vse odločujoče dejavnike v družbi, da z enotno akcijo pomagajo obnovi porušene pogoje ter k narodnostnemu preporodu. „Zgodovinski razlogi, narodnoosvobodilni boj ter določila ustave narekujejo izdelavo enotnega programa narodnega razvoja, ki ga morajo uresničevati vsi izvoljeni organi,“ je med drugim poudarjeno v listini. Poskrbeti je potrebno za prizadeje zaradi potresa, pomagati k zblizevanju med Slovenijo in Furlanijo ter okrepiti duh Osima. Slovenci na Videmskem, ki uspešno opravljajo vlogo povezovalca med sosednjima deželama, zahtevajo okrepitev svoje kulturne moči ter odpravo razlik, ki v narodnostnem pogledu še obstajajo med njimi ter Slovenci na Goriškem in Tržaškem.

Med tradicionalne prireditve beneških Slovencev pa spada tudi vsakoletno srečanje, ki ga ob začetku novega leta priredi komisija za zamejska in manjšinska vprašanja pri občinski konferenci SZDL v Tolminu. Letošnjega takega srečanja so se udeležili zastopniki vseh naprednih slovenskih društev iz Benečije, Terške in Kanalske doline, spregovoril pa jim je poleg drugih tudi predsednik komisije za manjšinska in izseljenska vprašanja pri SZDL Slovenije Jože Hartman.

Jugoslovanska notranja in zunanja politika je trdno poročstvo za učinkovito reševanje odprtih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti ne le v Benečiji, temveč tudi na Koroškem in Madžarskem, je naglasil tovariš Hartman. Opozoril je na veliki pomen osimskega sporazuma, ki predstavlja dolgoročen načrt sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo. „Vendar pa sporazum ne bo zaživel, če ga ljudje ne bodo uresničevali in če meje, ki je včasih ločevala, ne bodo spremenili v mejo, ki bo združevala.“ Omenil je napredek, ki so ga zabeležili beneški Slovenci v boju proti asimilacijskim procesom ter poudaril velik pomen, ki ga ima za napredek manjšine krepitev njene materialne podlage. Posebej pa je tovariš Hartman izrekel tudi vso podporo težavnemu boju Slovencev na Koroškem, „kjer nasprotniki pravic koroških Slovencev nočejo razumeti procesov, ki naj Evropi zagotovijo bolj srečne dni.“

Ob stoletnici rojstva pesnika - velikana Otona Župančiča

Prihodnji teden — 23. januarja — bomo Slovenci obhajali stoletnico rojstva enega največjih naših pesnikov, Otona Župančiča, ki je s svojo pesniško izpovedjo dal izredno pomemben prispevek v zakladnico slovenske kulture in jezikovne umetnosti.

Oton Župančič se je rodil 23. januarja 1878 v slikovitem podeželskem trgu Vinici v Beli krajini, na skrajnem južnem robu slovenske zemlje. Njegov ustvarjalni opus je veličanska klaviatura, ki z nezmanjšanim umetniškim žarom zveni v slovenskem kulturnem prostoru že od konca prejšnjega stoletja naprej in je tudi danes nepogrešljivi spremljevalec v duhovnem življenju slehernega Slovenca. Spomin na njegovo rojstno obletnico je zato svetel pogled na prebojeno pot tenkočutnega umetnika, ki je živel in ustvarjal v prelomnih zgodovinskih trenutkih.

Svojo zgodnjo mladost je preživel Oton Župančič v Beli krajini, kjer se je za zmeraj napil sončne svetlobe in soka domače zemlje; kjer je vzljubil preprostega človeka ter se

opajal ob ljudskem izročilu. Tej želici je ostal zvest vse življenje in ji posvetil mnogo svojih najlepših pesniških biserov. V njegovih pesmih je Bela krajina odkrila sveto svojo neponarejeno dušo in svoje sramežljivo srce — iz njih odsevajo iskriva radoživost in šegavost belokranjskega človeka, njegove najbolj skrite želje in stiske, iz njih diha lepota pokrajine med Gorjanci in Kolpo.

Toda poleg svetle strani je Oton Župančič že zelo zgodaj okusil tudi senčno plat življenja. Njegova rodna pokrajina je prav v tistem času doživljala eno najbolj žalostnih obdobjev v vsej svoji zgodovini. Iz siromašne zemlje ni bilo mogoče iztisniti niti najnujnejšega za življenje, zato so se njeni prebivalci odpravili za kruhom v daljni svet, največ v Ameriko in Nemčijo. Prvi Belokranjci so se začeli izseljevati že okoli leta 1850, najbolj množično pa je bilo odseljevanje ravno v času pesnikovih otroških in fantovskih let. Pri tej žalostni procesiji sta bila najbolj udeležena ravno Vinica in Dragatuš.

Tudi pesnikovo družino je gospo-

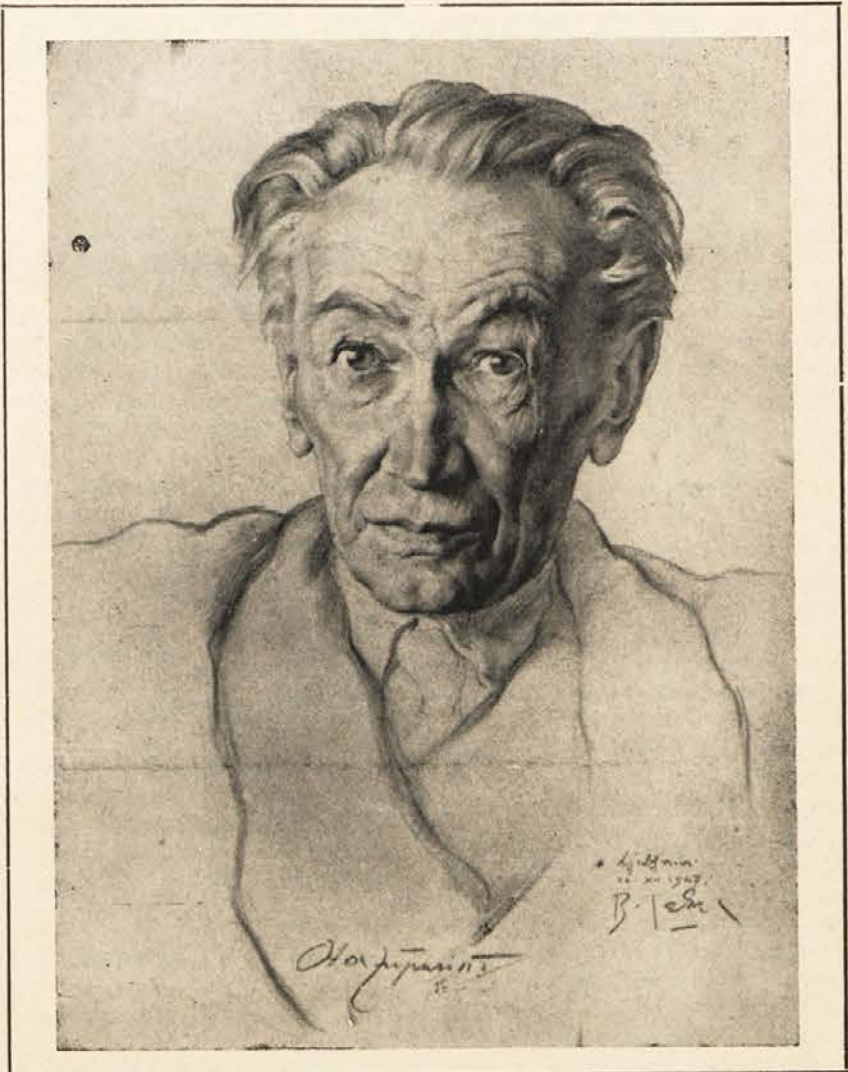
darska stiska prignala tako daleč, da so morali misliti na selitev iz Dragatuša. Pesnikovo mater je mikalo za sestrami v Ameriko, oče pa se je s sinom Otonom razgledoval celo po Bosni, da bi morda tam kupila hišo. Končno so se leta 1891 preselili v Ljubljano.

Tragično usodo svojih rojakov je pesnik doživljal skrajno prizadeto. Bolj ko je doraščal, bolj živa je bila v njem podoba opustelih in razpadajočih domačij, neobdelanih polj in osamljenih starčkov. Tako so nastale pesmi „Vzdih“, „Barčica“, „Ločitev“ in druge, a najbolj veličastna in hkrati pretresljiva pesnitev pa je „Duma“, v kateri je Župančič z mojstrsko pesniško govorico izpovedal najglobljo bolečino svojega razbolelega srca in širšemu svetu prvi odkril socialno stisko svojega ljudstva.

Pozneje se je na svoji življenjski in ustvarjalni poti razvil v razgledanega svetovljana in mnogo obetajočega poeta novega časa. Kakor je naglo dozoreval kot človek, tako je bil tudi njegov umetniški razvoj nenavadno razgiban. Plemenito dediščino ljudskih pevcev iz rodne pokrajine je ob študiju modernih evropskih pesnikov in ob doživljanju mogočnega utripa velikih mest obogatil z novimi spoznanji ter v svojo poezijo vtikal dragocene nove čustvene in miselne razsežnosti. Njegov nemirni pesniški duh je nenehno gnalo naprej. Pesniške zbirke „Čaša opojnosti“ (1899), „Pisanice“ (1900), „Čez plan“ (1903) in „Samogovori“ (1908) vsaka na svoj poseben način zgovorno pričajo o Župančičevi izjemni ustvarjalni moči in življenjski volji, ki ga je od vsepovsod zmeraj znova usmerjala domov, da se je napajal iz živih izvirov domače zemlje, domačega človeka, iz domačih kulturnih in družbenih razmer.

Tudi poznejše pesniške knjige, kot „Ciciban“ (1915), „V zarje Vidove“ (1920) ali „Zimzelen pod snegom“ (1945) potrjujejo ustvarjalčevu trdno povezanost z usodo slovenskega človeka in slovenskega naroda. Samo tako široko sprejemljiv za vsa svetovna literarna in družbena dogajanja, na drugi strani pa močno zakoreninjen v domačem svetu je lahko Župančičev ustvarjalni duh sproščeno rušil okorele dogme ter v slovensko književnost utrl pot živemu ritmu dvajsetega stoletja.

Oton Župančič je bil zadnji predstavnik znamenite četverice pesnikov slovenske moderne (poleg Dragotina Ketteja, Ivana Cankarja in Josipa Murna), ki je na pragu v novo stoletje prerodila slovensko književnost. V njihovem literarnem delu je slovenska besedna umetnost doživela

nov izjemno močan vzpon in ponovno ujela korak z najbolj razvitimi evropskimi literaturami. Bil je v najbolj plemenitem pomenu besede ljudski pesnik, mojster pesniške besede za otroke, briljanten prevajalec najzahtevnejših del svetovnih klasikov, človek z izjemno pretanjenim občutkom za lepoto jezika, ugleden kulturni in družbeni delavec, zraven vsega pa obdarjen z dragocenimi človeškimi odlikami, izmed katerih sta bili vedno v ospredju njegova izredna življenjska vedrina in njegov smisel za humor.

Ta veliki pesnik, ki je že v letih pred prvo svetovno vojno v „Zeb-ljarski“ narisal sliko delavca, kako v neurejenih razmerah trati svojo življenjsko silo za drugega, ter v „Kovaški“ napovedal, da si bo svojega pravega voditelja izbralo delovno ljudstvo skupaj z delovno inteligenco samo iz svoje srede, je zapel svojo „pesem za današnjo rabo“ tudi tedaj, ko je bil slovenski narod obsojen na smrt. Že v letu 1941 je za ilegalni tisk napisal vrsto globoko občutenih borbenih pesmi, med katerimi velja posebej omeniti njegov nepreslišni poziv na boj „Veš, poet, svoj dolg?“. In potem je kot Anton Pesnik pošiljal svoje pesmi partizanskim bor-

cem v hribih in aktivistom po mestih in vaseh, jim vlivaj poguma in moči, jih navdajal z nepozabnim poletom, zanosom in samozvestjo, s še večjim prepričanjem v veličino in pravilnost narodnosvobodilne borbe.

Kakor je postal Oton Župančič glasnik osvobodilnega gibanja slovenskega ljudstva med vojno, tako se je tudi po osvoboditvi aktivno vključil v obnovo in izgradnjo nove domovine — s svojim peresom in kot politični delavec. Zato je bil tudi prvi, ki mu je ob sedemdesetletnici predstavnštvo slovenskega naroda podelilo častni naslov „ljudski umetnik“ ter ga je ljubljanska univerza imenovala za častnega doktorja.

Letos, ob stoletnici njegovega rojstva, se ga spominja ves slovenski narod — globoko hvaležen za pomembni delež, s katerim je obogatil slovensko kulturo; upravičeno ponosen nanj, ki je dvignil slovensko književnost na evropsko raven ter si kot besedni umetnik pridobil priznanje doma in v svetu.

Tudi koroški Slovenci smo mu hvaležni: nosil je „Korotan v srcu“, s svojo umetniško besedo je bilal krivico, ki se nam godi; veroval je v pravico, ki jo je zahteval za vse in za vsakogar.

Korotan v srcu

Kadar se v srcu spomnim Korotana,
odpre se mi globoka v prsih rana,
iz nje pa pesem, jok in kletev vre,
up in ljubezen nikdar mi ugnana.

Iz brezna mojih bolečin odmeva
zvon gosposvetski; mračen zbor prepeva
nekdanje zgodbe: rušijo se vrhi,
vasi podirajo se v noč iz dneva.

Od severa se divji roj za rojem
usiplje in po ljudstvu pada mojem;
kdo brani pravdo vdove in sirote!
Kdo si je v svesti, da stoji na svojem!

Zvrni se gora, vnovič se pogreznj,
mesto in grad in živo vse zavezni —
skozi posipa in razvala plast
mlad rod prebija v novi se ljubezni.

Ob Dravi partizanska puška počl,
in po grobovih davno spavajoči
se dramijo: „Spet gre za staro pravdo!
Pokonci! Z njimi! Zdaj se naj odloči!“ —

Kdaj res ta dolga borba bo končana!
Naj se mi nikdar ne zaceli rana,
naj peče me, naj spali mi ne da —
ne izpuslim iz srca Korotana.

Oton Župančič

DR. ANTON SVETINA

Prispevki k zgodovini Beljaka in okolice

Vikar Mulej je 18. januarja 1635 sestavil nov urbar cerkve sv. Miklavža, ki daje sliko o tem, kaj morajo razna gospodstva cerkvenega okrožja te župnije oddajati cerkvi na desetini.

Kake zmedene razmere so vladale med duhovščino beljaškega cerkvenega okrožja še v prvi polovici 17. stoletja, nam kaže pismo, ki ga je poslal kanonik in kapiteljski oskrbnik v Ljubljani Janez Planinc dne 15. septembra 1635 vikarju in komisarju Lenartu Muleju v Šmiklavžu pri Beljaku s tole vsebino:

1. Žito, ki se je našlo pri Gregorju Geigerju, se naj pošlje ljubljanskemu stolnemu kapitelju;
2. kar se tiče vikarja Lorenca pri Št. Rupertu, se mu naj da rok do sv. Mihaela z zapretim lom kazni štirih dukatov: kapitelj naroča temu vikarju, naj odustane od vsake objestnosti;
3. kar zadeva vikarja Jurija v Dvoru, naj takoj pošlje rezervalet skupaj z globo, ki mu je bila naložena;
4. kar se tiče vikarja Adama v Lipi, ki živi javno v konkubinatu in ki je tudi bogokletnik, ga naj komisar takoj odstavi in na njegovo mesto postavi dostojnega duhovnika; če bi se vikar Adam protivil, naj ga da vikar pripeljati po faranih sv. Miklavža ukle-njenega v Ljubljano;
5. letno penzijo 130 goldinarjev naj vikar in

komisar pri Šmiklavžu čimprej pošlje v Ljubljano.

Za leta 1636, 1637 in 1638 so ohranjeni letni obračuni dohodkov in izdatkov cerkve sv. Miklavža, ki so jih sestavili cerkveni ključarji te župnije ob navzočnosti oskrbnika gospodstva Landskron Jakoba Enzendorfferja in vikarja Lenarta Muleja.

V letu 1636:

dohodki	126 f 48 kr
izdatki	83 f 51 kr 2 d
ostane	43 f 16 kr 2 d

V letu 1637:

dohodki	168 f 35 kr
izdatki	93 f 27 kr 2 d
ostanek	75 f 7 kr 2 d

V letu 1638:

dohodki	172 f 56 kr
izdatki	103 f 47 kr
ostanek	69 f 9 kr

Izgleda, da so v teh letih cerkveni ključarji dobro gospodarili, ker so se dohodki iz leta v leto povečali, stroški pa ostali vsako leto skoro na isti ravni. Cerkevna ključarja sta bila v letih 1636 in 1637 Jurij Milpacher in Franc Geiger, leta 1638 pa Bartolomej Egger in Franc Geiger, vsi beljaški meščani.

Vikar Leonhard Mulej je umrl 24. 6. 1639 in je razdelitev njegove zapuščine zanimiva

v gospodarskem in socialnem pogledu tedanje dobe. Stolni kapitelj v Ljubljani je poslal k tej razpravi dva svoja člana in to stolnega dekana ter kanonika Jakoba Stoparja. Obračun stroškov pred pogrebom in po pogrebu je napravil beljaški prošt Anton Strohmayr, ki je dne 4. julija 1639 pregledal zapuščino in ugotovil v denarju tole:

1. V enem žakeljčku 79 in 1/2 srebrnih kron in 62 državnih talarjev.
2. V drugim žakeljčku 68 in 1/2 srebrnih kron, 13 in 1/4 državnih talarjev in 5 goldinarjev 40 krajcarjev v navadnem denarju.
3. V usnjeni torbici 21 državnih talarjev.
4. V maslen žakeljčku dva kosa zlata, od katerih je prvi tehtal 10 zlatnikov, drugi pa 5 zlatnikov, nadalje 19 dvojnih dukatov in 112 navadnih dukatov.

Strohmayr je precenil vrednost vsega tega denarja na 971 goldinarjev 5 krajcarjev in 2 denariča. Poleg tega je bilo najdenih dva srebrna pozlačena peharja, dva srebrna pozlačena solnika in ducat srebrnih žlic.

Strohmayr je napravil tudi obračun vseh stroškov pred in po pogrebu. Obračun stroškov pred pogrebom je znašal 127 goldinarjev 10 krajcarjev 2 denariča. Med drugim so dobili godci 3 goldinarje, krsta je stala 2 gold. 30 kr., revežem je izplačal 10 gold., za pojedino duhovnikom in meščanom po pogrebu pa 20 gold.

Po pogrebu je Strohmyer izdal tele zneske: 9 duhovnikom 18 f, patru gvardijanu 12 f, patrom kapucinom 15 dukatov, bratovščini sv. Frančiška v Šmarjeti 50 f, župni cerkvi sv. Miklavža 50 dukatov, zdravniku za lečenje 24 f

lekarnarju za zdravila	22 f
gospodu Ulbingu za prehrano	60 f
gostilničarju Jakobu Rannerju za vino in jed	15 f
gospodu Strohmayrju po obračunu	118 f
gospodu Strohmayrju posebej za to delo	2 f
gospodu Geigerju po izvleku računov	20 f
Vsi ti stroški so skupno znašali	406 gold.

Zapuščina pokojnega vikarja Muleja je torej znašala 971 f 5 kr 2 d, stroški Antona Strohmayrja po obračunu 406 f

ostanek 565 f 5 kr 2 d

Ta znesek je Strohmayr izročil obema kapiteljskima komisarjema, ki sta potem še izdala tele zneske: Simonu Dorfu za žito 17 f 15 kr, Strohmayrju 4 f 24 kr, brivcu 8 f, grobarju 1 f 30 kr, bratu in sestri pokojnega za pot merilcu žita 4 f

skupaj 35 f 51 kr

Za potovanje in dnevnice sta si oba komisarja zaračunala 108 f 7 kr, za oskrbovanje konj 22 f, poravnava dolga gostilničarju 100 f 33 kr

skupaj 230 f 40 kr

(Dalje v prihodnji številki)

Razne novice iz Bilčovsa

Kljub temu, da smo šele pred kratkim zamenjali staro letno številko z novo — 1978 in da smo si tedaj želeli, da bi bilo novo leto srečno in zadovoljno ter da bi nam poleg sreče in zadovoljstva prineslo mirnega in enakopravnega sožitja na našem avtohtonem ozemlju, kjer živimo že 14 stoletij; čas neprenehno in vztrajno hiti dalje in dogodki se vrstijo, enkrat žalostni potem zopet veseli, kakor pač usoda nanese.

Tik pred koncem leta je v celovški bolnišnici v starosti 75-ih let umrl upokojenec Fritz Tribelnig iz vasi Pograd, ki spada v našo občino. Rajni izvira iz Sveč v Rožu. Že v otroških letih se je z materjo preselil na Dunaj, kjer je doraščal in se izučil strokovnega poklica. Po več letih se je vrnil v domačo občino Bistrico v Rožu. Od tam se je priženil k p. d. Šiberniku v Pograd, kjer si je pozidal nov dom in živel v lepi družinski sreči. Bil je prijeten in miren sosed. Zaradi težav z želodcem je moral kar petkrat na operacijo. Zadnja operacija ga je stala življenje. Pokopali smo ga na predzadnji dan minulega leta. Kako priljubljen je bil pri ljudeh, je najprepričljiveje pokazala velika udeležba ljudi na pogrebu. Od pokojnega so se s pesmimi žalostinkami poslovili domači slovenski pevci in mu tako izkazali poslednjo čast in spoštovanje. Vdovi in sorod-

stvu izrekamo naše globoko sožalje.

V torek 3. januarja je naš župan Hanzi Ogris obhajal 50-letni življenjski jubilej. Ta praznik je bil za našo narodno skupnost in občino povod za mnogo slavlja. Sorodniki in domača družina ter pevci in člani SPD „Bilka“ so bili prvi, ki so prišli našemu županu čestitat. Sledili so občinski odborniki, gasilci, športniki, lovci, čebelarji itd., tako da je slavlje trajalo kar cel teden. To pa je tudi viden in prepričljiv znak, da naš župan res uživa simpatije vseh občanov in tudi drugih.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na uprizoritev tragedije

„MOLČEČA USTA“

ki bo v soboto, dne 21. januarja 1978 ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Gostuje:

mladina iz Železne Kaple

Pred nekaj dnevi je prispel v našo občino iz ZR Nemčije na zimski oddih gospod Karl Voigt s svojo ženo. Oba prihajata redno v Bilčovs že deset let. Posebno veselje nam je Bilčovščanom ta zakonski par naredil tudi s tem, da je pred dnevi, to je bilo v torek 10. januarja, obhajal pri Miklavžu svojo 25-letnico poroke. Na to slovesnost sta povabila nad 20 tukajšnjih prijateljev, med njimi tudi moški pevski zbor SPD „Bilka“, ki je s slovenskimi pesmimi popestril in olepšal to poročno jubilejno slovesnost. Naš dragi gost iz Nemčije si je v teku let zapomnil že precej slovenskih besed, ki jih ob raznih priložnostih z velikim veseljem uporablja. Žal pa je med nami mnogo ljudi, ki že dolgo stalno živijo med nami, ki

pa nočejo spregovoriti kakšne slovenske besede. Še bolj žalostno pa je, da marsikateri niti svojim otrokom ne privoščijo, da bi se naučili slovenskega jezika. Mnogi tuji gosti, ki prihajajo k nam na počitnice in ki poznajo razmere na Koroškem, se kar načuditi ne morejo nad takšno kratkovidnostjo oziroma primitivnostjo teh ljudi.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ je v nedeljo 8. januarja pri Miklavžu priredilo prijeten večer s slovenskim barvnim filmom „Na klancu“ (po Ivanu Cankarju). Film je bil pri gledalcih lepo sprejet in nagrajen z velikim odobravanjem. Film obravnava težave nesrečnega zakona, v katerem mora žena zaradi moževega pijančevanja mnogo pretrpeti. Največji udarec pa jo zadene, ko jo mož zapusti in gre v tujino, o kateri je že dolgo sanjal; otroke in ženo pa prepusti neznani usodi. Film ni samo lep po izvedbi — krasna glasba, lepe slike — marveč je tudi zelo poučen, saj v njem vidiš vse tiste nevarnosti, ki se izcimijo iz več ali manj nepremišljenih dejanj. Film je lepo uspel, kar pričča množična udeležba. Seveda velja Slovenski prosvetni zvezi zahvala, da nam je posredovala ta lepi film.

V nedeljo 15. januarja smo pri Miklavžu imeli spet en poročni jubilej in sicer 50-letnico oziroma zlato poroko, ki sta jo obhajala Marija in Janez Andreasch pd. Blatnikovi starši iz Bilčovsa. Za njuna leta sta še kar čvrsta in iz srca jima želimo še mnogo let zdravja in skupne sreče. Naj še omenimo, da se je jubilejne poročne slovesnosti od devetih otrok udeležilo šest, ostali trije so bili zadržani. Ni mnogim usojeno, da bi obhajali zlati jubilej poroke. Tudi cerkvena slovesnost v ta namen je potekala svečano in v želji, da bi jubilarita še dočkala mnogo let skupnega življenja v sreči in zadovoljstvu. Tem željam se pridružujemo in kličemo — na mnoga leta!

Gospodarske novosti iz Jugoslavije

Okrog 15.000 delavcev ki je zaposlenih v ladjedelnicah Istre in Kvarnerskega zaliva ima za letošnje in naslednja leta zasigurano delo. Podpisanih je bilo več pogodb za izgradnjo ladij, in sicer 20 z naročniki iz inozemstva ter z jugoslovansko trgovsko mornarico za izgradnjo 5 ladij, dveh trajektov in dveh rekerkerjev.

Tako je puljska ladjedelnica „Uljanik“ podpisala pogodbe za izgradnjo ladij z Indijo, Sovjetsko zvezo, Libijo, Poljsko in pa z „Jugoatlantikom“ iz Pulja. Ladjedelnica „3. maj“ je pogodbeno obvezana, da zgradi ladije za potrebe LR Kitajske, Sovjet-

ske zveze in reške „Jugolinije“. Ladjedelnica „Titovo brodogradilišče“ v Kraljevići bo gradila ladje za Sovjetsko zvezo, reško „Jadrolinijo“ in „Lošinjsko plovstvo“ iz Malega Lošinja. Remontna ladjedelnica „Viktor Lenac“ pa se je obvezala, da bo zgradila opremo orizoma naprave za pristanišče tankerjev na terminalu jugoslovanskega naftovoda.

Jugoslovansko ladjedelništvo je na svetovnem trgu glede naročil zapopadeno z 1,12 % in s tem zavzema 17. mesto. Pred tremi leti, ko so bili pogoji za gradnjo ladij v svetovnem merilu ugodnejši, je jugoslovansko ladjedelništvo zavzemalo 12. mesto.

Ker smo prej že zgoraj omenili jugoslovanski naftovod, naj k temu projektu povemo sledeče: Jeklene cevi za naftovod na območju kraja Križišče v bližini Reke so začeli polagati v minulem mesecu. Dolžina naftovoda do madžarske meje bo znašala 180 kilometrov. Cevi, ki so jih začeli polagati bodo prečkale številne potoke, reke, železniške proge in ceste. Maksimalna višina, ki jo bo na tem terenu dosegel naftovod bo znašala okrog 930 m.

Jugoslovanski naftovod bo med največjimi v Evropi. Od terminala v Omišlju na otoku Krku bo s svojimi 750 kilometri povezoval vse jugoslovanske rafinerije nafte v notranjosti države (Sisak, Lendava, Bosanski Brod, Pančevo in Novi Sad). Vrednost izgradnje jugoslovanskega naftovoda ocenjujejo na 400 milijonov dolarjev. Pri financiranju izgradnje, poleg jugoslovanske rafinerije in banke, sodelujejo tudi partnerji iz Madžarske in Češkoslovaške, Mednarodna banka za obnovo in razvoj ter Kuvajt in Libija.

SLOVENSKA
PROSVETNA
ZVEZA

VABI NA

Prešernovo proslavo

OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

IN V POČASTITEV 100-LETNICE ROJSTVA PESNIKA

Otona Župančiča

v četrtek 9. februarja 1978 ob 19.30 uri v dvorani „Aula slovenica“, Celovec, Pavličeva 5—7.

V sporedu bodo poleg slavnostnega govornika sodelovali še mešani oktet SPD „Danica“ iz Št. Vidu v Podjuni ter recitacijska skupina SPZ.

Ljubitelji slovenske kulture in umetnosti vabimo, da se proslave udeležijo v čim večjem številu. Z udeležbo na proslavi bomo izpričali povezanost z narodno celoto.

Odbor

Nov sovjetski avto

V Sovjetski zvezi si avtomobilske tovarne prizadevajo da bi na trg postavile čim več novih tipov vozil. Tako pripravljajo avtomobilska tovarna v Togliattigradu novo vozilo in sicer „super-mini“. To bo avto na prednji pogon in s tremi vrati. Poleg tega pripravljajo v Togliattigradu nove tipe „Lade“ (op. ured. — zelo razširjeno vozilo tudi v Avstriji) in „Nive“ in sicer s pogonom na štirih kolesih. V letošnjem letu bodo izdelali 20.000 takšnih avtomobilov. Kakor smo zvedeli bodo na avstrijskem trgu že letos sredi leta. Torej idealno vozilo tudi za težaven teren, velike strmine in za ljudi, ki morajo biti ob vsakem vremenu, predvsem pozimi službeno na cesti.

Slovensko prosvetno društvo „Dobro jutro“ na Kostonjah vabi na predvajanje slovenskega barvnega filma po istoimenski povesti Miška Kranjca

POVEST O DOBRIH LJUDEH

ki bo v nedeljo 29. januarja 1978 ob 14. uri v bračni dvorani (Lesesal) občinske hiše v Vrbi. Film predvaja Slovenska prosvetna zveza.

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem vabi na

III. sankarsko tekmo

v nedeljo 22. januarja 1978 s pričetkom starta ob 10. uri v Ržovnikovem (Sajda).

Startni prispevek za odrasle znaša 20, za mladino do 15 let pa 15 šilingov. Razdelitev startnih števil bo od 8. do 9. ure pri Kovaču na Obirskem. Tekmuje se v sledečih skupinah:

- I. šolarji in šolarke od 9 do 12 let
- II. mladinke in mladinci od 13 do 15 let
- III. dekleta in žene od 16 do 34 let
- IV. ženska starostna skupina od 35 let naprej
- V. moški in fantje od 16 do 34 let
- VI. moška starostna skupina od 35 let naprej

Pozor: vsak tekmuje na svojo lastno odgovornost!

Razglasitev rezultatov in podelitev nagrad bo po končani tekmi pri Kovaču na Obirskem.

Vsi prisrčno vabljeni!

PISMO BRALCA

Koroški Slovenci proti železni zavesi na Karavankah

V zvezi s sprejemom slovenske televizije preko oddajnika Peč smo prejeli celo vrsto dopisov, v katerih naše ljudstvo izraža veselje in hvaležnost, da lahko vidi in sliši slovensko oziroma jugoslovansko televizijo. Razen enega pisca (iz okolice Beljaka), ni nihče tožil, da bi imel zaradi pretvornika na Peči kakšne motnje. Med številnimi pismi, ki smo jih prejeli, objavljamo tokrat dopis, ki smo ga prejeli z Zilje.

Zelo sem se razveselil, da sedaj poleg naše avstrijske televizije končno sprejemam tudi slovenske TV oddaje. Po skoro enoletnem molku TV pretvornika na Peči, ki smo ga sicer vsak dan videli in se jezili, da molči; je končno na Štefanovo le začel s svojim poslanstvom. Slovenska beseda, ki nas do pred nedavnim ni dosegla preko etra (tudi radia Ljubljane ni bilo mogoče sprejemati), je končno tudi po etru prodrla v naše vasi ob Zilji. Tako v teh zimskih časih z velikim zanimanjem poslušamo in gledamo slovenski TV sprejem, ki nam izredno ugaja. Sedaj imamo tudi Ziljani podobne pogoje TV sprejema kot naši bratje in sestre v Podjuni, ki sprejemajo preko oddajnika na Plešivcu. S sprejemom slovenske TV, se v Zilji ne čutimo več tako zapuščene in izolirane od naših sobratov v Podjuni, Rožu in v matični deželi Sloveniji, saj nas vse povezuje naš skupni slovenski jezik in prav to nam daje upravičeno upanje, da se bomo tako lažje zopertavili

načrtnemu raznarodovanju, katerega mu so izpostavljeni Slovenci na Koroškem. V pogovorih s prijatelji in znanci sem mogel ugotoviti, da pod Dobračem ob Zilji niso registrirali nobenih motenj, tako da je bilo vse alarmantno pisanje koroškega tiska postavljeno na laž. Sedaj upamo, da ne bo ostalo samo pri začasnem slovenskem TV sprejemu, kajti mi nečemo še naprej železne zavesne na Karavankah, kar je seveda vroča želja nemških nacionalistov na Koroškem.

Naslov v uredništvu

Žitara vas - Malčape

Tik po Novem letu, v torek 10. januarja, smo spremili na naše farno pokopališče Silvestra Rutarja p. d. Habnarjevega Silvestra iz Malčap. Zaradi neozdravljive bolezni je moral veliko prežgodaj in v najlepših letih, v 44. letu starosti, zapustiti svoje najbližje.

Pogrebne obrede je opravil domači župnik gospod Matevž Nagele. Od njega so se poslovili tudi pevci moškega zbora „Trta“ Žitara vas, katerega član je bil rajni za vsa leta in se mu tako zahvalili za vsa dela, katere je kot nekdanji kulturni sodelavec za društvo doprinesel.

Habnarjev Silvester je bil vesele narave in je rad prepeval, saj je petje ljubil nadvse. Bil pa je tudi dober igravec. Zaradi tega so ga imeli povsod radi, bodisi doma, v sosesčini ali pa na kmetijski šoli v Podravljah, katero je pred leti obiskoval. Rajni je bil sin zavodne Habnarjeve družine. Njegov oče, rajni Habnar, je dolga leta predsedoval SPD „Trta“ v Žitari vasi. Kot oče tako je tudi sin ostal zvest član slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Pokojnega Silvestra bomo ohranili v častnem spominu. Njegovim svojcem ob težki izgubi izrekamo naše globoko sožalje.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni vabi na

6. PLES „DANICE“

v soboto 21. januarja 1978 pri Voglu v Št. Primožu s pričetkom ob 19.30 uri. Za ples igrajo „Fantje iz Podjune“, poleg tega pa bomo nudili še pester kulturni program.

Odbor

Uspel koncert SPD „Danica“

Veliko gostujemo po Koroškem in tudi drugje po svetu, zato seveda ne smemo zanemarjati naših domačih ljudi. Prav zato smo se namenili oziroma sklenili, da bomo vsako leto na novoletni dan priredili „novoletni koncert“ za naše domačine. Čeprav je bila noč od silvestra na Novo leto kratka, se je tudi letos na ta dan pri Voglu v Št. Primožu popoldne zbralo veliko ljudi, da prisostvuje našemu koncertu.

Za uvod je zapel mešani zbor „Danica“, nato pa je občinstvo pozdravil naš predsednik Stanko Wakounig, ki je tudi vodil skozi lepo pripravljeni spored. Ker pa letos obhajamo 100-letnico rojstva največjega slovenskega pesnika Otona Župančiča, je predsednik v povezavi uporabljal njegove pesmi in nas tudi seznanil s pesnikovim življenjem. Obiskovalci so z velikim zanimanjem sledili sporedu. Po nastopu mešanega zbora je bil z navdušenjem sprejet ansambel SPD Borovlje „Drava“. Prikupna dekleta

so pod vodstvom Romana Verdela zapela več koroških narodnih, ki so bile nagrajene z navdušenim aplavzom. Nato je spel nadaljeval s sporedom naš domači mešani pevski zbor pod vodstvom Hanzija Kežarja, ki je seveda kot vedno žel obilno priznanja. In ker smo vse leto pridno delali, smo po uspeli prireditvi imeli še božičnico in se v prijetni družabnosti prav po domače zabavali.

K obhajanju stoletnice rojstva Otona Župančiča, katerega smo se spomnili že kar prvi dan v tem ju-

bilejnem letu, bi omenili, da je ta veliki slovenski pesnik to pozornost vsekakor zaslužil, saj je bil s Koroško prirčno povezan in tej deželi posvetil kar več pesmi. Tudi pri prihodnjih naših prireditvah se ga bomo spomnili, tako v našem domačem društvu, pri ostalih slovenskih prosvetnih društvih na Koroškem in sploh po vsem življenjskem prostoru, kjer prebiva slovenski rod.

Glede novoletnih koncertov pa je naš namen, da jih bomo redno priredili in tako dali našim prosvetam, ki iz leta v leto požrtvovalno in nesebično delajo za narodov blagor, možnost oz. priložnost, da v prijetni domači družabnosti vsaj za nekaj ur pozabijo skrbi in težave, s katerimi smo soočeni v vsakdanjem življenju. Lanskeletni in letošnji novoletni koncert, ki sta oba lepo uspela, sta vsekakor pokazala, da je posejano zrnje padlo na rodovitna tla. In tako se naše društvo danes lahko ponaša, da prireja letno že kar dve tradicionalni prireditvi — novoletni koncert in Ples Danice, ki ga bomo že šestič obhajali jutri. To dejstvo prepričljivo dokazuje, da je naše društvo oz. naši prosvetlasi izredno prizadevni in polni načrtov, kako bi našo kulturno-prosvetno dejavnost naredilo čim bolj atraktivno.

PLES KLUBA SLOVENSKEGA OBČINSKIH ODBORNIKOV

bo v soboto 28. januarja 1978 s pričetkom ob 20. uri pri Šoštarju v Globasnici.

Igrajo: „Fantje treh dolin“

Prisrčno vabljeni!

SLOVENSKEGA ATLETSKEGA KLUBA

vabi na

SAK ples

ki bo v soboto, dne 4. februarja 1978 ob 20.00 uri pri Šoštarju v Globasnici.

Za ples igrajo Veseli planšarji

Vsi od blizu in daleč prisrčno vabljeni Odbor

TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRAL

Odprto pismo

Prof. dr. Saxerjev govor (dobesedno objavljen v našem listu), ki ga je imel v mesecu avgustu ob priložnosti postavitve dvojezičnega krajevnega napisa v Škocjanu, je bil povod, da se je ob njem spotaknil „Ruf der Heimat“ in neke pasaže le-tega popačene citiral. Dr. Saxer je v odprtem pismu, ki ga je naslovil na uredništvo „Ruf der Heimat“ in ki ga v celoti objavljamo, osvetlil resnico in ovrgel popačeno poročanje omenjenega lista.

In der letzten Nummer Ihrer Zeitschrift „Ruf der Heimat“ schreiben Sie über mich und meine Haltung in der Kärntner Volksgruppenfrage. Unter anderem zitieren Sie angeblich wörtliche Äußerungen aus meiner Rede in St. Kanzian im August 1977. Die von Ihnen zitierten Äußerungen habe ich in dieser Form weder in St. Kanzian noch sonst irgendwo getan. Meine Rede wurde damals in einer österreichischen Zeitung vollinhaltlich und wortgetreu abgedruckt. Ich verstehe daher nicht, warum Sie sich über eine in Österreich gemachte Aussage, die in einem österreichischen Blatt originalgetreu in deutscher Sprache wiedergegeben wurde, über eine ausländische Quelle informieren, in der die Aussage nicht in der Originalsprache und noch dazu falsch wiedergegeben wurde. Jedenfalls sollten Sie in Hinkunft genauer recherchieren und eine derartige Vorgangsweise unterlassen.

Die entsprechende Stelle in meiner Rede, die Sie in entstellter Form gebracht haben, lautet wörtlich: „Eine diözesane Übersicht der katholischen Kirche über die sprachmäßige Zusammensetzung der Bevölkerung in Kärnten aus dem Jahr 1849, also vor dem Ausbruch der nationalen Gegensätze, weist im Dekanat Eberndorf, zu dem St. Kanzian gehört, über 13.000 Personen mit slowenischer Sprache und keine Person in deutscher Sprache aus. Wenn wir dies mit dem Ergebnis der Sprachenzählung vergleichen, müssen wir fragen: Wo sind diese Menschen hingekommen? Kann ein Volk, kann eine Sprache innerhalb von 4 Generationen förmlich verschwinden?“

Ich habe darin also eine Frage

aufgeworfen, die zweifellos auch für Sie von Interesse ist.

Zu Ihrer Frage hinsichtlich des Schicksals der deutschen Volksgruppe in Jugoslawien ist folgendes zu sagen: Ich kenne ihr Schicksal und habe immer starken Anteil daran genommen, da ich viele von den aus Jugoslawien Vertriebenen, Ausgesiedelten und Geflüchteten selbst gekannt habe und kenne. Aber ich halte es für verfehlt, Unrecht, das in der Vergangenheit geschehen ist, durch gegenwärtiges Unrecht zu rächen und damit fortzusetzen — wie dies indirekt aus Ihrer Bemerkung und drängenden Fragestellung hervorgeht. Wie Sie wissen, wurde das von Ihnen zitierte Schicksal der Deutschen in Jugoslawien teils durch den jugoslawischen Staat, teils durch Hitlerdeutschland verursacht und vollstreckt, nicht jedoch durch die Kärntner Slowenen. Es ist nicht einzusehen, warum österreichische Staatsbürger für das, was von außerösterreichischen politischen Kräften verursacht worden ist, büßen sollen. In diesem Zusammenhang verweise ich Sie auf die vorbildliche Art und Weise, in der etwa die Gottscheer und die anderen Volksdeutschen aus Jugoslawien die Erinnerung an ihre ehemalige Heimat zu bewältigen versuchen, um nicht neuen Haß aufkommen zu lassen, wie ich dies auf dem Krastowitz Treffen im vergangenen Jahr eindrucksvoll erlebt habe.

Im Gegensatz dazu steht der Ton, in dem Ihr Bericht abgefaßt ist — darunter im besonderen die Formulierungen „stellt sich in den Dienst des slowenischen Nationalismus“, „nationalkommunistische slowenische Veranstaltungen“, „slowenischnationalistischer Unsinn“, „die ärgsten slowenischen Chauvinisten“, „Erfüllungsgehilfen slowenischnationalistischer Interessen“. Diese Formulierungen sind keine geeignete Basis für eine sachgemäße Auseinandersetzung über das schwierige Kärntner Volksgruppenproblem, sie entsprechen außerdem nicht den Tatsachen, sie zielen vielmehr in ihrer bewußt verfälschenden Terminologie darauf ab, die österreichischen Slowenen und jene, die ihre berechtigten Forderungen unterstützen, in den Augen der Öffentlichkeit herabzusetzen und zu diffamieren. Ich fordere Sie daher im Interesse Kärntens auf, in Hinkunft auf eine solche Tonart zu verzichten.

Dr. Robert Saxer

Čar lepe barvne fotografije

Prejšnji petek 13. januarja je Slovensko planinsko društvo v Celovcu priredilo v dijaškem domu SSD v Celovcu skioptično predavanje z naslovom „Stari lovec“. Predaval je odbornik Slovenskega planinskega društva in lovec, Franci Kropivnik iz Sele-Kota.

Gledalci oziroma poslušalci, katerim je bilo namenjeno predavanje, so bili predvsem dijaki; pogrešali pa smo planince in druge prijatelje lepe narave ki so tako zamudili izredno priložnost videti edinstveno lepo in skrbno pripravljeno skioptično predavanje, ki nas je za eno uro in pol prestavilo v čudovito lepo planinsko naravo povezano s prelepimi živo pisanimi posnetki iz življenja živali in flore.

Posebnost tega predavanja je bila v tem, da je potek predavanja spremljala izbrana glasba in da je tekst predavanja posredoval zvočnik. Avtor je samo s pomočjo pritiska na

gumb posredoval prelepe slike na platno. Poslušalec oz. gledalec ni sozadivile le pisane barvne slike temveč skrbno pripravljena in naštudirana vsebina, ki uvodoma prikazuje starega lovca, ki je na klopi naslonjen na steno kajže, zaspal. Vsebinska teh „sanj“ nas povede v svet divjadi, ptic in vsakovrstnih cvetic. Letni časi, s svojimi posebnostmi od bele zime preko zelene pomladi, pisanega poletja pa do čudovitih pisanjih barv jeseni, se vrstijo in dajejo predavanju tisto vsebinsko harmonijo, ki jo more ustvariti le fotograf umetnik. Iz pogovora s tovarišem Kropivnikom smo zvedeli, da je te lepe slike napravil s fotoaparatom znamke „Zenit“ ki je edina enooka zrcalna kamera (Spiegelreflex-Kamera) v Avstriji, ki stane pod 1000 šilingov. Tovarišu Kropivniku tem potom izrekamo prisrčno zahvalo za prijetno uspešno večer z željo, da bi bil pri izbiri lepih motivov še naprej tako uspešen, kot je to bil do sedaj.

Naslednjega dne v soboto 14. januarja so sedež Slovenskega planinskega društva v Celovcu obiskali zastopniki planinske sekcije Avto Celje z namenom, da navežejo stike z našimi planinci. Ob tej priložnosti so že fiksirali dva termina — Celjani bodo naše planince obiskali 11. marca na Bleščeči planini, naši planinci pa bodo vrnili obisk 10. oz. 11. junija z vzponom na Raduho. Na sobotnem srečanju so zastopniki obeh bratskih planinskih organizacij izmenjali darila in tako začeli novo ero medsebojnih tovariških planinskih stikov.

Maturanti Zvezne gimnazije za Slovence vabijo na

GIMNAZIJSKI PLES

ki bo v četrtek, dne 26. januarja 1978 ob 19.30 uri v Delavski zbornici v Celovcu.

Igrali bodo „Fantje treh dolin“ in „Alpski kvintet“

Vsi prisrčno vabljeni!

JANEZ ŠVAJNCER

Pridi k potoku

2

Iz točilnice so odhajali zadnji gostje in že so okna potemnela. Natakarcica Manka je mehaniku Dolfetu pred nosom zaklenila vrata. Vsiljivec. Nogo je podstavil, da ni mogla takoj zapreti.

„Če ne boš dal miru, bom zakričala,“ je zamerljivo zagrozila.

„Ti kar kriči, jaz pa odmaknem nogo, ker sam tako hočem,“ je zamomljal Dolfi in se spustil po stopnicah. Na spodnji je postal in začel šariti z rokami po žepih. Ko je končno odkril škatlico, jo je odprl in si vtaknil cigareto v usta. Vžigalic ni našel. Obrnil se je proti točilnici in nagoval natakarcico Manko, čeprav je ni nikjer videl. „Mankica, privoži mi malo veselja. Žrtvuj mi vžigalico. Nočeš? Pa nič! Naj ti zgori med prsti in te opeče! Enkrat boš že videla hudiča namalane!“

Gregor Šipek je zamudil veselje v točilnici. Do poslopja je dospel prav tedaj, ko so v oknih ugasnile luči. Ni se kazal odhajajočim postavam, ki so motovile po cesti. Počakal je za živo mejo, da so odšle mimo njega. Z mehanikom Dolfetom pa sta skoroda trčila drug v drugega in se spogledala, kakor da se nista še nikoli videla.

„Jaz sem,“ je mirno rekel mladi učitelj. „Kaj me briga,“ je zamomljal Dolfi in se odmajal. Po nekaj korakih je vrgel čez ramo: „Kdorkoli si, daj mi ogenj!“ Pustil je, da mu je Gregor Šipek prižgal cigareto, potegnil strastno dime vase in se odzibal.

Niti hvala ni ni rekel, je pomislil Gregor Šipek. Ti ljudje tukaj so čudaki. Premišlja o njih in jih zлага na kupčke,

a se ne dokopljajo do resnice. Bo že čas odpravil to pomanjkljivost. Prvi mesec mu teče v tem kraju. Prijatelja si še ni našel. Kakor se ogleda naokoli, ne odkrije primerne. Delavci, obrtniki, kmetje. Zapirajo se v svoj svet, njegov jih ne zanima.

Kaj potem, če je učitelj! Vozovnico mora imeti kot vsak drug. Sprevednik Boštjan Težej ga je celo nahrulil v avtobusu...

Kri mu je udarila v lice, a se je obrzdal. Ni mnogo manjkalo, da ni spregovoril v sprevodnikovem tonu...

Učiteljice so večje revice kot on. Skrivoma pogledujejo po njem in ga ocenjujejo. Špela, Metka in Nada so poročene, Zinka, Dragica, Marija, Štefka, Helena samske...

Poskusil se je približati Zinki Meglič. Ni bilo nič resnega. Popravljala je šolske naloge, ko ji je rekel, da jo občuduje.

Zakaj, je vprašala.

Dekle s tako nežno ročico ima mehko srce.

Njegov odgovor jo je spravil v smeh. Ponovila je, da so jo morale kolegice slišati.

Zameril ji je, ker ni obdržala zase. Laskanje je bilo namenjeno samo njej, ona pa je takoj razbobljala. Ženska logika, je zategnil in pobral dnevnik. Se v razredu je mislil na njeno otročje ravnanje.

Pod lipo je sedel na klop. Tukaj so se nekoč zbirali ljudje. Razdrli so marsikatero pametno. Moral bo popeljati šolarje sem in jih spomniti na prednike. Zagodovina vasi in rodov. Vcepil jim bo ljubezen do domovine.

Učiteljice govorijo samo o hrani, oblekah in avtomobilih. Ni njihove sorte. Malo se ga je vendarle dotaknilo. Prvi bo imel avto na tej šoli. Pribrzel bo, da bodo učiteljice poskočile kot preplašene kokoši. To je že nekaj. Veliko in odločilno.

Gregor Šipek je začel sam sebi ugajati. Misel na lasten avto ga je popolnoma omrežila.

Ravnatelj Gvido Zorec je utonil v pozabo. Starec! Deli mu očetovske nauke. Hvala za prijaznost. Nemara ga, to si mora priznati. Od prvega dne si ni obetal posebnega zblizanja med obema. Sluti, da pazi nanj bolj kot na učiteljice. Njim pogleda skozi prste, njega prime trdo. Manjka samo še

to, da ga bo potegnil za ovratnik ko paglavca. Ne bo se mu pustil. Potem bo moral spremeniti pokroviteljski odnos do njega.

V bližnji hiši je zalajal pes. Kako lahko vpliva na ponočnjakovo razpoloženje.

Gregor Šipek je ogorčeno vstal in stisnil pesti. Po telesu se mu je razlila bojažljivost. Zaprl bo psu smrček, da še bevska ne bo poslal iz sebe. Nemarno ščene je prebudilo sovrstnike.

Lajež je prihajal od vseh strani. Nemara psi slutijo nesrečo? Ne preostane mu nič drugega kakor odhod. Če so zavohali njega, naj se kar obližujejo.

Že je vzel pot pod noge in se vrnil v sobo. Na spanec je še dolgo čakal. Zaprl je okno, ker lajež psom ni ponehal.

Zjutraj so učiteljice stikale glave in poizvedovale, kaj se je dogajalo ponoči. Omenjale so nemirne pse in zvedavo pogledovale Gregorja Šipka.

„Jaz nič ne vem,“ je odsekal na kratko in jim kazal slabo voljo na obrazu.

Ravnatelj Gvido Zorec je z zdravilnim smehljajem obstal na vratih zbornice. Prijazno je pokimal na pozdrav in kar od tam rekel: „Noč je minila v veselju. Vsem ni bila naklonjena. Nekateri so prepevali, drugi so iskali samoto. Prijetno je sedeti na klopi pod lipo.“

„Kdo je sedel?“ je utrujeno vprašala učiteljica Špela Hreščak.

„Kdo? Kdo?“ so regljaje zategnile učiteljice v zboru in se zvedavo zazrle v ravnatelja, le Zinka Meglič je šepnila Gregorju Šipku:

„Neuslišana ljubezen.“

„Vidva me ne poslušata?“ Ravnatelj je umolknil in poravnal sliko na steni. Izdelek učiteljice Helene Plavec. Na krajevni razstavi so odkrili njen talent. Trumoma so stali pred sliko. Nekdo je napisal v knjigo vtisov:

— Bodimo hvaležni učiteljici Heleni Plavec, da je naslila naš kraj in ga povzdignila.

„Poslušam,“ je rekla Zinka.

„Jaz tudi,“ je pritrdil Gregor Šipek. V sebi je spet

Skrbimo za naše prijatelje – ptice

V mrzlih dneh se spomnimo tudi pridnih ptic, ki so nam vse leto pobirale črvičke in druge škodljivce v sadovnjakih. Kaj nimamo neke v kleti spravljene ptice krmilnice in nekaj sončnih pečk? Obesimo jo zunaj na drevo in pticam postrežimo z malo „zahrvala“.

Koristne ptice so naši najboljši zavezniki pri zatiranju škodljivcev, ki uničujejo naše vrtno, poljske in gozdne kulture. Kemična sredstva učinkujejo samo enkratno, ptice pa skrivitega zajedalca poiščejo pod lubjem in pod vsako sinico dnevno poje 1000 do 15000 jajčec smrekovega prelca ali gobarja, enako število gosenic tega škodljivca pa do gola obžre srednje velike iglavce ali listavce. Teoretično torej ena sama sinica dnevno reši celo drevo.

Prav zato lahko pticam njihov trud poplačamo tako, da jim pozimi, ko jim hrane primanjkuje, darujemo tiste pol urice, ko se zamudimo z obežanjem krmilnice in vsake drugi dan vanjo natrosimo nekaj zrnja. To je še predvsem pomembno v zimskem času. Če pa smo ljudje na mestu, jim bomo tudi poleti postavili v našem sadovnjaku in bližnji okolici valilnice in jim tako res izkazali pozornost z naše človeške strani.

Ne trosimo v krmilnice kruhovih drobtin, ki se na vlagi nabreknejo, na mrazu zmrznejo in pticam samo škodujejo.

Drobni nasveti

- Dobro bi bilo, če bi kdaj osvežili zbledele platnice vaših knjig. Pomešajte beljak s kisom in s to zmesjo drgnite nekaj časa platnice, potem pa jih še nalahno obrišite z jelenjo kožo.
- Kuhan krompir boste lepo olupile, če ga polijete s hladno vodo in pustite v njej dve minuti.
- Medenina posoda se bo lepo svečila, če jo očistite s kisom in soljo.
- Sadje in zelenjavo iz hladilnika operemo šele tik pred uporabo ali serviranjem.
- Če želite hitro in natančno ločiti beljak od rumenjaka, razbijte jajce nad manjšim lijakom. Beljak bo stekel po lijaku v posodo, rumenjak pa ostane.
- Pri pranju posode dodajte vodi za izpiranje nekoliko kisa. Posoda se bo lepo bleščala.
- Če ste sadni sok preveč sladkali, mu dodajte limonin sok.
- Če pečete ribe z olivnim oljem, jim lahko izboljšate okus z aromatičnimi zelišči, z dodatki česna, peteršilja, rožmarina in lovora.

Z loncem na zvišan pritisk

Z njim si olajšamo dnevno kuhanje, ker se v njem živila, ki se dolgo mehčajo, hitreje skuhamo in jih tako lahko uporabljamo tudi v času, ko nam zunanje delo odmerja za kuho le pičel čas. Ni se nam treba odreči npr. fižolu, bolj trdemu mesu, suhi svinini, vampom, stari perutnini in podobnem. Odlične so tudi enolončnice z mesom ali brez njega. Lonec nam služi tudi za kombinirano kuho. Vzemimo za primer goveji ali svinjski golaž. V odprtem loncu lahko najprej prepražimo čebulo, dodamo meso, vse začimbe in nekaj časa pražimo, pomokamo, da omako gladko vežemo, zalijemo in šele sedaj lonec zapremo in dušimo potreben čas.

V ČEM JE PREDNOST LONCA

Skrajšuje čas kuhanja na eno petino. Ker se lonci nepredušno zapirajo, para ne more uhajati, v posodi nastaja zaradi tega zvišan pritisk in zvišana temperatura vrelišča. Živila se zato hitreje mehčajo. Iz loncev se ne širijo po kuhinji vonji po kuhanju do ločenih živil, ki so pri običajnem kuhanju pogosto daleč zaznavni. Zaradi kratkega kuhanja in zaščitenja pred zunanjim zrakom se ohrani v živilih velik del vitaminov in tudi rudninskih soli. Živilom zadostuje že majhna količina vode oziroma tekočine, da se lahko skuhamo, ker se mehčajo tudi v nastali pari. Izločanje hranilnih snovi je manjše in živila se redkeje primejo dna posode.

KDAJ LONCA NE UPORABLJAMO

Negospodarno je kuhati v njem živila, ki se hitro skuhamo, posebno še sočno in mehko zelenjavo. Prav tako niso primerne jedi, ki jih moramo med kuhanjem po večkrat kaj dodati. Lonec moramo vsakič ohladiti, da pade pritisk, nato odpreti, dodati kar je potrebno, zapreti in vnovič ogrevati. Nekateri taki recepti se dajo spremeniti, da čimveč dodatkov damo v lonec že v začetku kuhanja. Prvi del kuhe opravimo pri odprtem loncu, drugi del, ko se začne pravo mehčanje živil, pa v zaprtem. Negospodarno je tudi kuhanje majhnih količin v prevelikih loncih.

PRI KUHANJU UPOŠTEVAJMO

Lonec polnimo le do $\frac{2}{3}$ njegove prostornine. Živil, ki se zelo nakuhamo ali med kuho zelo penijo, pa denemo v posodo še manj. Tudi za to kuhanje je priporočljivo nekatera živila prej namočiti, da nabreknejo, ker je čas kuhe krajši in bolj zanesljivo lahko presodimo, koliko živila sme v lonec (fižol, suh grah, ješprenj). Govejo juha ku-

hamo tako, da jo zavremo pri odprtem loncu, počakamo, da se pene poležejo, nato lonec zapremo.

Vsakič, ko lonec zapiramo, se neposredno prepričamo, če je ventil v redu, da ne pride do nezgode. Kuhamo pod nadzorom. Lonec lahko pustimo brez opazovanja šele tedaj, ko kazalec pove, da se je pritisk umiril in smo dotok toplote že znižali. Jodi na splošno manj začinjamo kot običajno, ker aromatične snovi med kuho ne morejo izhlapevati. Živila oziroma jedi kuhamo natančno tako dolgo, kot to predvideva tabela, ki smo jo dobili ob nakupu lonca. Pri sestavljenih jedeh pa je odločilno za čas kuhe tisto živilo, ki je najtrše in se po njem ravnamo. Vsaka minuta podaljšane kuhanja poslabšuje hranilno vrednost jedi, videz, včasih tudi okus. Lonca ne odpremo prej, preden pritisk popolnoma ne pade. Hlaenje oziroma padanje pritiska pospešimo z oblijanjem s hladno vodo ali mrzlo vodno kopeljo. Ravnamo se po navodilu, ki je za razne vrste loncev lahko različno. Ventil po-

mijemo takoj, ko lonec odpremo, da se ne zasuše drobni delci jedi, ki bi lahko pri vnovičnem kuhanju povzročali težave. Skrbno pomijemo tudi cel lonec, znotraj in zunaj. Stalno nadzorujemo ventile in tesnilne gume in jih po potrebi zamenjamo. V loncu na zvišan pritisk lahko tudi konzerviramo sadje ali zelenjavo. Ker pa se zaradi zvišanega pritiska dvigne tudi temperatura, se pastilizacija spremeni v sterilizacijo (temperatura čez 100 stopinj Celzija).

POSKUSITE

PARADIŽNIKOVA JUHA

Potrebujemo: 3 krompirje, slan krop, 1 kg paradižnika, 3 dkg masti, polovico čebule, sol, škodlico mleka, zelenje od zelene in peteršilja. Olupljen krompir zrežemo na koščke in skuhamo v slanim krompirju. Kuhanemu dodamo razpolovljene paradižnike in na masti prepraženo čebulo. Vse dobro prevremo in nato pretlačimo. Pred serviranjem dodamo juhi sol, mleko, sesekljano zeleno in peteršilj.

PARADIŽNIKOV SOK

Potrebujemo 80 dkg paradižnika, 4 žlice sladke smetane in za nožovo konico sesekljane zelene paradižnika. Paradižnike stisnemo skozi krpo ali cedilo. Sok zmešamo s tekočo smetano in peteršiljem. In še drugače: pretlačeno paradižniku dodamo sok debelejših limone in 10 dkg sladkorja.

Nekaj o postani hrani

Jed je najbolj okusna, dišča in najlepša videza, če jo ponudimo takoj, ko je kuhana. Če pa s kuhano hrano nepravilno ravnamo, bistveno poslabšamo njeno hranilno vrednost, pogosto tudi okus in videz. Živila smemo kuhati le tako dolgo, da se primerno mehčajo. Nepotrebno podaljšano kuhanje uničuje vitamine, posebno občutljiv je vitamin C in vitamini B skupine. Taka živila so prekuhana. Enak učinek ima tudi predolgo shranjevanje kuhane jedi na toplem, največkrat na robu malo toplega štedilnika ali v pečici. Čim dlje tam stoji, tem manj so vredne. Nekateri pa postanejo lahko tudi zdravju škodljivi, zaradi strupenih snovi, ki jih izločajo bakterije. V jedeh, ki jih pustimo stati pri temperaturi okoli 35 do 40 stopinj Celzija, hitro propade še ostanek vitaminov in prično s škodljivim delom mikroorganizmi, še hitreje kot pozimi, se to dogaja poleti. Jodi spremene svoj prvotni okus, pravimo, da so postale. Posebno občutljive so zelenjavne in krompirjeve jedi.

Danes se tej napaki lahko izognemo, ko imamo hladilnike. Namesto, da jedi predolgo držimo na toplem, ker še niso vsi člani družine doma, da bi jedli, jih na hitro ohladimo in postavimo v hladilnik. Ta nam dela večje usluge kot, na primer, tople štedilnik. Sveže kuhano jed, ki stoji v hladilniku le kratek čas, segrejemo samo do 50 oziroma 60 stopinj Celzija, na temperaturo, ki je za uživanje najbolj primerna (računajoč, da se na krožniku hitreje hladi). Jodi pa, ki smo jih shranili od enega obroka do drugega ali celo za drugi dan, moramo dobro prevreti, da doseže vrelo temperaturo tudi notranjost živila (npr. košček mesa). Tako preprečimo morebitne prebavne motnje, ki lahko nastanejo v ljudeh, ne da bi mi s svojimi čutili to zaznali. Boljša je gotovost kot pa nevspešne posledice.

Zelo previdni moramo biti tudi pri kuhanju na zalogo, če jedi ne zmrzujemo v skrinji, temveč jo le na hladnem hranimo dan ali dva. Zelenjavne jedi za to sploh ne pridejo v poštev, popolnoma je, na primer, izključena špinača, o kateri smo že večkrat pisali. Tudi zanje je najprimernejša shramba hladilnik. Posebno hitremu kvaru so izpostavljene jedi z nadevi iz sesekljane mesa. Zanje nikakor ne zadostuje navdna shramba.

Nekoliko izjemne so pri tem, na primer, sarme iz kislega zelja in sploh jedi s kislim zeljem, ker je znano, da kislina zadržuje razvoj škodljivih bakterij, vitamini pa propadejo vseeno. Ker pa se v vsakdanjem življenju le ne moremo izogniti kuhanju za naprej, moramo vsak tak, zaradi stanja in pregrevanja, vitaminsko osiromašen obrok obogatiti s svežo zelenjavo ali sadjem. Jedem iz kislega zelja dodamo malo svežega, enolončnicam primešamo obilo sesekljane zelene paradižnika ali pa ponudimo k obroku svežo solato ali kako sadje.

Kar smo napisali o postani kuhani hrani, velja tudi za mrzlo, kot so na primer razne solate, omake, kreme, pudinge, pikantne solate itd. Na mizo morajo čimbolj sveže pripravljene, sicer pa je njihova shramba hladilnik (razen za narejeno listnato solato) in tudi to le za kratek čas, ker tudi te jedi dobe po predolgem stanju okus po postanem, začenjajo pa se tudi kvariti, ker jih napadajo škodljivi mikroorganizmi.

bojeval hud boj. Ali je mogoče, da ga je ravnatelj ponoči opazil na klopi pod drevesom? Povsod mu je zapetami. Domisljavec! Mar so mu naročili, da bedi nad njim? Četudi ga je videl, mu ne bo priznal. Pred učiteljicami sploh ne. Naslajajo se nad vsako napakico in jo napihnejo do onemoglosti.

„Kdorkoli je sedel pod lipo, je čudak.“ Ravnatelj glas je padel porogljivo. „Utrujenega ne mika noč pod milim nebom. Nisem pristojen, da predpisujem vzorce za izrabo časa.“ „Tovariš ravnatelj, vi ste pa senilni. Kdo vam daje pravico, da oprezate za mano? To ni ne lepo in ne častno.“

Učiteljice so povesile poglede. Gregor Šipek jih je presenetil. Pobral jim je besedo z jezika. Saj, saj. Med sabo so se pomenile, da je ravnatelj vsak dan bolj nemogoč, v obraz mu niso vrgle kakor on. Dregnil je v sršenje gnezdo. Pripraviti se bo moral na posledice in se posloviti od kolektiva. Ne privoščijo mu, šele ogrel se je in že se mu ponuja popotnica.

Ravnatelj Gvido Zorec je trznila brada. „Čudaštvo je nenaravno, senilnost naravna. Človek ji je zapisan z rojstvom. Zame je to logično, ker sem že v letih. Ne prikrivam jih, kar bi bilo brez smisla. Važno jih je dočakati. Doživeti...“

Vi ste mladi in ste mi povedali svoje mnenje. Ne postavljam vprašanj, ali ste v zmoti vi ali jaz. Toda... dragi Gregor Šipek, ni mi vseeno, da se iščete med nami...

Lahko priznate, da še niste našli samega sebe?...

Bojite se stopiti v razred trezni. Zato ste se podkrepili z vinjakom. Začutili ste moč, postali ste pogumnejši in samozavestnejši...

Ni bilo prvič!

Že na zunaj ste več kot očitno kazali svojo spremembo. Razvezal se vam je jezik, a tudi zapletal. Solarji so sami uganili, da z vami nekaj ni v redu. Bili ste vinjeni! Ali zaradi tega ne bo trpel vaš ugled?...

Od vas pričakujejo popolnost. Če že ne to, vsaj mnogo... Zaspali ste za katedrom. Jožek, Vanč in Palko so mi pomagali, da smo vas odpeljali iz razreda...

O vašem primeru govorijo po vseh hišah. Zaradi vas so sinoči ljudje napolnili točilnico. Še ko je minila polnoč, ste se jim kazali na klopi pod lipo...

No, le pojdite v učilnice, kliče vas zvonec!“

Zbornica se je izpraznila, kakor da je potegnil hud veter. Učiteljice, ki so si druge krati še kaj povedale na hodnikih, so se samo spogledale in se nemudoma razšle. S treski vrat so dokazale svoj nemir.

„Danes ste pa bili vražje ostri do mene,“ je mirno rekel Gregor Šipek.

Ravnatelj Gvido Zorec je od presenečenja odprl usta in gledal za hitečim mladim učiteljem. Postal je na hodniku in pri najboljši volji ni vedel, kaj naj bi si mislil o njem.

Pograjal ga je med vsemi učiteljicami in pričakoval, da mu bo segel pod kožo. On pa je ohranil naivnost in mu kar spotoma tole navrgel.

Torej se ne čuti krivega?...

Morda je šel predalec in se je prenalagil. Ni mogel več obdržati v sebi. Nabralo se je in se razlilo čez rob...

Ima ga za senilneža. Poprej je sprejel očitek popolnoma hladno, zdaj mu besni v prsih. Seglo mu je do srca in povzročilo bolečino...

Jasno je, da se razhajata. Spopad dveh generacij. Mlajše in starejše. Kar je njemu sveto in utečeno je Šipku prazna utvara.

Zagret je za vihravost in ne priznava zakonitosti, ki jo prinaša življenje. Med njima so nasprotja, vendar ne takšna, da bi se morala razhajati.

Nedopustno orožje je osebnostni žalitev. V tem sta oba pogrešila, on s čudakom, Šipek s senilnežem.

V odmoru je Gregor Šipek zavil naravnost v ravnateljstvo pisarno in na vratih rekel: „Tovariš ravnatelj, tisto, da ste senilni, nisem mislil resno. Ušlo mi je z jezika. Vi ste imeli prav in ste me našli na tarči. Našeškatje me, da se bom poboljšal. Dvomim, ali bo kaj zaleglo. Vprašajte mojega očeta. Če ne njega, pa njegov hlačni pas. Včasih me je tako obdelal, da po dva, tri dni nisem mogel sedeti.“

Ravnatelj Gvido Zorec je obsedel za mizo in se uprl v stolovo naslonjalo. Potreboval je močne opore pod sabo, ker se ga je lotil občutek, da sedi na razmajanem lesenem ograjdu. Oči je pustil na tleh, ko je odgovoril: „Motiti se je človeško.“

„Tukaj, na, moje roke! Odslej me lahko tikate!“ Gregor Šipek je prihitel k mizi, prijel ravnateljevo roko, jo potresel in se odzibal.

Nisem ga žalil, si je rekel ravnatelj Gvido Zorec. Čudaksko se vede. Vsekakor je izjemnež. Takega učitelja še nisem srečal, čeprav sem v tej stroki že dvaintrideset let.

Učiteljice so strmele predse, ko se je v zbornici pojavil Gregor Šipek. Zamudil je dragocene minute odmora, zato so bile prepričane, da ga je prizadelo ravnateljevo svarilo. Z dnevnikom pod pazduho in s tlečo cigareto v ustih je krožil okoli njih in ponavljal:

Stari mi je dal vetra, kaj? Mi privoščite? Le priznajte, da ste jih tudi same slišale od njega. Je take sorte. Človek in učitelj. Družinski oče in vzgojitelj. Ko bom imel toliko izkušenj kot on, se me bo gotovo tudi kaj prijelo.“

„Tvoj jezik mrgoli od strupa,“ je razdraženo pripomnila Metka Sivec.

„Dandanes so dolgi jeziki v modi,“ je boječe spregovorila Štefka Vranc.

Zinka Meglič je zategnila: „Vse o pravem času.“

„Nikar ne pretiravaj,“ je bojevito rekel Gregor Šipek.

„Menda ti smem reči kaj ljubkega, ti pa takoj vzkripiš ko bo-deča neža. Kaj morem zato, če si mi všeč. Dekleta, da si ne boste mislile, da katero od vas zapostavljam. Vse vas imam enako rad.“

„Domisljavec.“ Metka Sivec je pokazala šobo.

Špela Hreščak je poslala nejevoljne poglede po Gregorju Šipku.

„Ti si že predalec. Se vidi, da si poročena. Pred izkušeni-mi ženskami dam klobuk dol.“

„Kdo pa pravi, da nismo izkušene?“ Marija Celec je pogledala izzivalno.

„Pa ravno ti si se oglasila! Kam se sploh odmakneš? Zmeraj tičiš na gredici med svojimi rožikami. Kaj le toliko brskaš, saj same rasejo in cvetijo.“

„Se kako velja tisto o kravi in bobnu,“ je posmehljivo rekla Helena Plavec.

(Dalje v prihodnji številki)

Maksim Gaspari

petindevtedesetletnik

„Za slikarja Maksima Gasparija danes radi pravimo, da je naš, slovenski, skorajda že ljudski umetnik. Tako zlepa ni slovenske družine, ki ne bi skrbno varovala kakšne znamenite Gasparijeve razglednice, koledarja ali knjige z njegovimi čudovitimi ilustracijami. Gaspari je bil in ostal tesno povezan z našo zemljo, našo zgodovinsko usodo in našim človekom v lepih in težkih trenutkih. V svojem dolgem življenju je ustvaril pisano galerijo narodopisno obarvanih umetnin; v neštetihih variacijah je upodabljal prizore iz kmečkega življenja — raje praznične trenutke kot delo in trpljenje — ter jim vdihoval radoživost in nezlomljivo voljo do življenja.“

Tako je bilo med drugim zapisano ob izidu Gasparijeve monografije, ki jo je lani izdala založba Mladinska knjiga v Ljubljani. Letos — in sicer prihodnji teden — pa bo Maksim Gaspari obhajal 95. letnico.

Nestor slovenskih upodabljaljivih umetnikov se je rodil 26. januarja 1883 v vasi Selšček nad Cerknico. Že kot otrok je s kredo in z ogljem risal po vratih domače hiše; tudi v ljudski šoli je bil njegov najljubši predmet risanje. Njegova želja po slikarskem poklicu je vrela vsak dan bolj in bolj — vendar je prišlo drugače: oče, lesni trgovec, je želel, naj se tudi sin posveti trgovini. Tako se je Maksim znašel v Kamniku, kjer je kot trgovski vajenec srečal kamniških gospodinj, tehtal živila, izpolnjeval gospodarjeva naročila; vsak prosti trenutek pa je porabil zase, za svoje risbe in slike.

Na eni svojih prvih slik je narisal slank, posušeno ribo, kakršno je verjetno prodajal v trgovini. Slika je podpisal s svojimi začetnicama in jo opremil z letnico 1900. Ta slika, ki jo Maksim Gaspari hrani še danes, mu je omogočila prvi stik z mentorji, ki so mu pomagali pri svet umetnosti. Tako ga je pot vodila najprej v ljubljansko umetno-obrtno šolo, iz Ljubljane pa na Dunaj, kjer je bil leta 1903 sprejet na slikarsko akademijo.

Na Dunaju je našel Maksim Gaspari mlade slikarje-somišljenike. Skupaj so ustanovili društvo „Vesna“, katere geslo „Iz naroda za narod“ brez dvoma govori o njenem programu. S člani tega društva se je srečal tudi slovenski pisatelj Ivan Cankar, ki je tedaj živel na Dunaju. Očividno so ga navdušili in v nekem pismu je o tem srečanju zapisal naslednje: „Zadnjič sem bil po naključju pri Vesnanih, mladih slovenskih umetnikih. To so fantje! To je življenje! Stradajo kakor turški psi — pa še ne vedo ne tega. Delajo neprestano, študirajo, sanjajo in so sami sebi veseli. Med njimi je tudi nekaj odličnih talentov: Birolla, Smrekar, Gaspari itd.“

V študiju, ki jo je napisal za Gasparijevo monografijo, je dr. Stane Mikuž takole opisal posamezne postaje njegove umetniške poti:

Ko je Maksim Gaspari oktobra 1902. leta s prijateljem Jurijem Hinkom Smrekarjem pripotoval na Dunaj, da bi se vpisal na akademijo likovnih umetnosti, se je tamkajšnja secesija blizala višku svojega kulturnega poslanstva. Komaj devetnajstletni fant torej ni stopil v likovno praznino, marveč v napeto in razgibano umetniško življenje, ki mu je zares odprlo vrata v čarobni svet likovne umetnosti z vso pisano problematiko tedanjega časa.

Približno 1905. leta je dunajski secesija dosegla svoj višek, ki mu je sledilo naglo upadanje. In nadvse zanimivo je, da je to elitno gibanje rodilo našo moderno in da je iz njenih vrst izšel Maksim Gaspari, slikar, ki je s svojo umetnostjo resnično in široko zaobjel življenje slovenskega ljudstva.

Z Gasparijevimi ilustracijami obogatene Kettejeve „Poezije“ so prva slovenska knjiga, kjer so se pesniške stvaritve spletile z likovnimi interpretacijami v izvrstno skupnostno umetnino.

Gaspari se je leta 1907 naselil v Kamniku, kjer je imel pri prijatelju Sadnikarju več let delovni prostor. Slikal je po manjših naročilih portrete, razglednice in podobno.

Leta 1911 se je slikar oženil in odpotoval z ženo v Rož na Koroškem. Tu je marljivo risal in polnil svojo skicirko z motivi znamenj, kmečkih hiš, uljnjakov, običajev ter likov kmečkih ljudi.

V letih prve svetovne vojne je Gaspari ustvaril vrsto razglednic, s katerimi je spremljal ta strašno poglavje naše zgodovine. Toda to niso predvsem opisi bitk, temveč zgodbe o ljudeh, ki jih je doma

vahno karikaturno dejavnost. Nastala je vrsta političnih karikatur za dnevno časopisje, slikar pa je karikiral tudi mnoge osebnosti iz slovenskega kulturnega življenja. Tudi ta dejavnost se je razvijala v znamenju rastoče stvarnosti in realizma.

Leta 1928 je Gaspari postal restavrador v etnografskem muzeju v Ljubljani. To mu je omogočilo potovati po deželi, posebno po Beli Krajini, kjer je mogel v tistih časih še najti pristno in živo ljudsko izročilo. Marljivo je začel risati stare hiše, kašče, zidanice, narodne noše, običaje in ljudi, nabrano gradivo pa je lahko s pridom uporabil za slikarske kompozicije.

Leta 1928 je Gaspari postal restavrador v etnografskem muzeju v Ljubljani. To mu je omogočilo potovati po deželi, posebno po Beli Krajini, kjer je mogel v tistih časih še najti pristno in živo ljudsko izročilo. Marljivo je začel risati stare hiše, kašče, zidanice, narodne noše, običaje in ljudi, nabrano gradivo pa je lahko s pridom uporabil za slikarske kompozicije.

Leta 1944 so nastale Gasparijeve ilustracije za Jurčičevega „Desetega brata“. To „klasično“ knjigo je že poprej ilustriral Ivan Vavpotič z imenitnimi risbami in Gaspari je bil nekako prisiljen, da se je pri tem delu prav posebno potrudil.

1952. leta so nastale risbe za „Slovenske narodne pravljice“ Alojzija Bolharja. Ta knjiga je — gotovo tudi zaradi Gasparijevega likovnega prispevka — doživela do danes že osem izdaj!

Sicer pa je bilo Gasparijevo umetniško ustvarjanje pravo težaško delo. Iz njegove delavnice so prihajale risbe, olja, pasteli, gvaši, tempere, ilustracije, vinjete, diplome, plakete, naslovne strani knjig, satirične risbe in karikature. Mikala ga je preteklost, narodno izročilo, vse domačnostno in slovensko, vse, kar je dojemal z očmi in s srcem. Na njegovih slikah so zaživeli vsi številni slovenski običaji, na njih so se ohranile podobe krošnjarjev, sejmov, svatb. Kdo še ni kdaj videl njegovih zelenih Jurijev, desetih bratov, muzikantov, kolednikov, čebelarjev, otroških iger, narodnih noš? V svojem dolgem življenju in snovanju je uresničil delovno geslo naslikati vse „od zibelke do groba“: utišana in umirjena slikovnost njegovih del je zares zajela vse od otroka v zibelki preko vseh pomembnih dogodkov v življenju in običajev ob njih vse do smrti. Za tiste, ki so njegovo delo splošvali, je delal, dokler je mogel in še ni dolgo tega, ko se je moral delu odreči zaradi poslabšanega vida.

Že v mladosti si je začel svoj osebni program in ga je pozneje tudi zapisal: „Mnogi umetniki hodijo po motive v tuje kraje. Čemu stremenje v daljavo, če je lepota tako blizu? In slikovita lepota je vsepovsod po slovenski zemlji...“ Tega programa se je držal vse svoje življenje in ga verjetno ni slovenskega umetnika, ki bi bil tako kot Maksim Gaspari prepotoval vso slovensko zemljo; povsod je zbiral vtise in navdihe za nešteta umetniška dela. Pot ga je pripeljala tudi k nam na Koroško: v plebiscitni dobi se je s srcem in znanjem ves zastavil za pravično rešitev koroškega vprašanja ter je vtisnil pečat svoje umetniške izpovedi takratnemu propagandnemu gradivu; na Koroško pa se je vrnil tudi pozneje, ko je zlasti v Rožu zbiral in s „pisavo“ umetnika otel pozabi narodopisno blago slovenskih krajev in ljudi.

Čestitkam ob visokem življenjskem prazniku Maksima Gasparija se pridružujemo tudi koroški Slovenci!

Maksim Gaspari

ČLOVEK IN UMETNIK
V BESEDI IN PODOBI

Lani je založba Mladinska knjiga v Ljubljani izdala monografijo Maksima Gasparija. Prof. dr. Stane Mikuž, eden najbolj znanih slovenskih umetnostnih zgodovinarjev, je v strokovni študiji predstavil umetnikovo življenje in delo. Predvsem pa o njem govorijo njegove stvaritve: v prvem delu knjige je ob besedilu reproduciranih v črno-beli tehniki 45 Gasparijevih del, v drugem, albumskem delu monografije pa v barvah še nadaljnjih 50 najbolj-ših oljnih slik in ilustracij.

Knjiga velikega formata (28,5x22,5 cm) je vezana v platno in stane 285 šilingov. Dobite jo v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Paulitschgasse 5—7.

prizadela vojna vihra, jim pozročila skrb, žalost ali celo usodno nepopravljivo škodo.

Od leta 1923 naprej, ko je ilustriral „Prvo čitanko“, je nastala vrsta ilustracij za vrsto knjig, ki so bile, kar je tudi možno, namenjene predvsem mladim srcem. Tu se je začela prva Gasparijeva pot, ki je vodila v globino, do srca slovenskega ljudstva... Za vse otroške duše so prvi umetniški vtisi delček njihovega kasnejšega svetovnega nazora in prav optimizem Gasparijeve umetnosti, združen z vedrim humorjem, je v tej smeri gotovo pozitivno uspeval.

V dvajsetih letih je slikar razvil tudi ži-

Eden izmed značilnih motivov iz bogate umetniške ustvarjalnosti Maksima Gasparija

ALI STE ŽE ČLAN
PRVEGA SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA KLUBA

Svet knjige?

Če še niste, potem je čas, da spoznate ugodnosti, ki vam jih nudi knjižni klub SVET KNJIGE:

● Prihranek pri nakupu povprečno 25 % (pri knjigah do 30 % ter pri ploščah in kasetah 15 %).

● Svobodna izbira med številnimi knjigami z vseh področij literature ter med ploščami in kasetami.

● Obvezen nakup le ena knjiga ali plošča oz. kasetna v tromesečju, sicer pa seveda lahko tudi več, kadarkoli in kolikor član želi, po enako ugodnih pogojih.

● Na začetku vsakega tromesečja brezplačen katalog, iz katerega član izbira doma in potem naroča po pošti ali v klubskem prostoru (na Koroškem je to knjigarna „Naša knjiga“ v Celovcu).

● Za pridobivanje novih članov lepe in dragocene nagrade.

Vse tiste, ki so že člani knjižnega kluba SVET KNJIGE, pa opozarjamo, da v primeru, da ne želijo predlagane „Knjige četrtletja“ (Miško Kranjec: Mladost v močvirju, 548 strani, platno), do 20. februarja sporočijo svojo željo na naslov:

„NAŠA KNJIGA“
Knjižni klub SVET KNJIGE
Paulitschgasse 5—7
9020 Klagenfurt/Celovec

TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 12. 1.: 12.25 Smuk

za moške — 16.00 Stari sodnik — 17.00 športna abeceda

— 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.20 Pregled sporeda — 18.25 Dober večer želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.15 Plavi volk — 22.00 šport — 22.35 Dve umazani barabi — 0.35 Poročila.

NEDELJA, 22. 1.: 10.25 Slalom za moške — 12.55 Slalom za moške — 14.20 Hokej na ledu — 16.05 Prosimo za milost — 17.00 Ena, dve ali tri — 17.45 Tri vreče zvijač — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Igraj z nami — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Ne tako hitro, mladič — 22.15 šport — 22.25 Pogovor z Rudijem Klauitzerjem — 23.05 Poročila.

PONEDELJEK, 25. 1.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Pestunja — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Omaruru — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.55 Petrocelli — 21.45 Poročila in šport.

TOREK, 24. 1.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Gmota in prostor — 10.30 Prosimo milosti — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za

lahko noč — 18.00 Živalski raji — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Halo Peter — 21.10 Film — 21.55 Tako zelena je bila moja dolina — 22.45 Poročila in šport.

SREDA, 25. 1.: 9.00 Tudi šaljivo mora biti — 9.30 Kaj je vajenec — 10.00 šah električni smrti — 10.30 Ne tako hitro, mladenič — 17.00 Skrivnostna knjiga — 17.25 Tudi šaljivo mora biti — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ne od večeraj — 21.45 Balet — 22.30 Poročila in šport.

ČETRTEK, 26. 1.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina — 10.00 Tudi mi hočemo postati ljudje — 10.30 Thomasa Crowna ni mogoče prijeti — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Sodnik z Zalamea — 22.00 Poročila in šport.

PETEK, 27. 1.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Arheološke najdbe v LR Kitajski — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Hatari — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Zgodovina za zgodovino — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Stari — 21.20 Grede — 22.05 šport — 22.10 Obkoljeni — 23.30 Poročila.

Občani in delovni ljudje občine

Dravograd

želijo rojakom na Koroškem

srečno in
uspešno novo leto 1978

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 21. 1.: 17.15 Teleobjektiv — 18.00 Podvigi gospoda Hansa — 18.25 Brez nagobčnika — 19.30 Ljudje, ki nevarno živijo — 20.15 TV film — 22.30 Schellacksi & Schellacksi & Schellacksi...

NEDELJA, 22. 1.: 16.30 Koncertna ura — 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Telovadba za smučarje — 18.30 Zgodovina zračnih polietov — 19.30 The Munsters — 20.00 Knjižni bazar — 20.15 V lastni zadevi — 22.15 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 23. 1.: 18.00 Angleščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Tisoč let kot en dan — 19.30 Gmota in prostor — 20.00 Zelena je bila moja dolina — 20.55 Vstop prost — 21.45 Čas v sliki — 22.15 V luči žarometov.

TOREK, 24. 1.: 18.00 Kaj je vajenec? — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Kam Adam iz Afrike? — 19.30 Tudi mi hočemo postati ljudje — 20.00 Iz oči v oči — 21.35 Čas v sliki in kultura — 22.10 Klub 2.

SREDA, 25. 1.: 18.00 Francoščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 O 9 (Solnograška) — 19.00 Mejni kamni svetovne zgodovine

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 21. 1.: 8.00 Poročila — 8.05 Profesor Baltazar — 8.15 Moj prijatelj Piki Jakob — 8.30 Sami smo se ga igrali — 9.00 Mladi svet — 9.30 Ljudje in mesto — 10.0 Dokumentarna oddaja — Novele Henryja Jamesa — Poročila — 11.55 Smuk za moške — 16.15 Poročila — 16.20 Daška — 17.30 Obzornik — 17.45 Flandrijski pes — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Jennie — 21.05 Veterinar na deželi — 22.40 Dnevnik 22.55, 625.

NEDELJA, 22. 1.: 7.45 Poročila — 7.50 625 — 8.30 Ostržek — 8.55 Jules Verne — 9.15 Tekmovanje za ženske v slalomu za Zlato lisico — 10.25 Slalom za moške (Kitzbühel) — 11.40 Tekmovanje žensk v slalomu za zlato lisico — 12.55 Slalom za moške — 14.25 Jennie — 15.10 Poročila — 15.15 Svet v katerem živimo — 15.45 Beethoven — 17.45 Športna poročila — 17.50 Kašarka Partizan : Brest — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Vrnitev odpisanih — 21.05 Hrepenenje — 21.35 Dnevnik — 21.55 Športni pregled — 22.25 Poročila.

PONEDELJEK, 23. 1.: 9.30 TV v šoli — 16.10 Kmetijska oddaja — 17.10 Poročila — 17.30

SREDA, 25. 1.: 9.30 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Kosovirja na leteli žilci — 17.35 Rubens — 17.55 Obzornik — 18.05 Ne prezrite — 18.40 Brahms in Mozart v Seliščih — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Film tedna: Budimpešanske zgodbe — 21.35 Sodobniki — 22.10 Dnevnik.

ČETRTEK, 26. 1.: 9.30 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Po sledih Marca Pola — 18.15 Obzornik — 18.30 Profesor Baltazar — 18.40 Tehničar za točna tehtanja — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 O spovedi gospoda Ciappelletta — 20.40 Izziv kulturi — 22.10 Dnevnik.

PETEK, 27. 1.: 9.30 TV v šoli — 17.00 Poročila — 17.05 O kozlovskem biku in slamnati brezi — 17.35 Deček Dominik — 18.00 Obzornik — 18.10 Domači ansambli — 18.45 Pota samoupravljanja — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 21.05 Razgledi — 21.47 Dnevnik — 22.05 Spencerjevi piloti — 22.55 Poročila.

SLOVENSKE ODDAJE
RADIO CELOVEC

SOBOTA, 21. 1.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 22. 1.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 23. 1.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — „Vsak duh bo nosil tvoj pečat“ (glasbena oddaja s pesmimi Otona Župančiča ob pesnikovem stotem rojstnem dnevu).

TOREK, 24. 1.: 9.30 Za našo vas — 13.45 Celovski radijski dnevnik — Šport — Otrci, poslušajte!

SREDA, 25. 1.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Ljudske pesmi — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 26. 1.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — „Umetnost je roža, skrivnosti polna“ (Ob 95-letnici starostne slovenskih slikarjev M. Gasparija — O. Župančič: „Veronika Deseniška“).

PETEK, 27. 1.: 9.15 Dr. J. Šašel: „Koka leze“ (šolska radijska oddaja za solarje) — 13.45 Celovski radijski dnevnik — Družinski magazin.

Zveza izobražencev organizira :

14-DNEVNO POTOVANJE PO
POLJSKI [20. 8.—3. 9. 1978]

Na vabilo univerze v Sosnowiecu si bomo pod strokovnim vodstvom profesorja slovenščine na tamkajšnji univerzi ogledali znamenite kraje in se seznanili s kulturnimi in znanstvenimi dosežki na Poljskem (Sosnowiec, Čenstohova, Katowice, Wrocław, Gdansk, Varšava, Auschwitz, Krakova). Stroški potovanja bodo znašali S 4.500.— Ker je treba čimprej sporočiti število udeležencev, prosimo, da se interesi javijo do konca januarja.

Prijave sprejema: mag. Štefan Pinter, St. Johann/Sentjanž 57, 9162

Prireditev na Pohorju sodi med tekmovalna najvišjega svetovnega ranga FIS-I-A in je s svojim letošnjim jubilejem hkrati tudi prireditev z najdaljšo tradicijo, kajti v drugih krajih, kjer so imeli podobne prireditve z dolgoletno tradicijo, so v zadnjih letih prenehali organizirati tekmovalna za svetovni pokal. Odnosno tekmovalna svetovnega ranga. Zato je tudi razumljivo, da za tekmovalna na Pohorju vlada veliko zanimanje v svetu vrhunskega smučanja in je vsakoletna pohorska „Zlata lisica“ brez dvoma ena izmed najpomembnejših tovrstnih prireditev.

Jubilejno 15. prireditev na Pohorju bo v barvah prenašala ekipa ljubljanske TV; prenos bo prevzela celotna jugoslovanska TV in direktno se bosta vključili tudi avstrijska ter nemška TV, prav tako pa bosta udeleženi tudi Evrovizija in Intervizija, tako da bo tekmo lahko spremljalo več milijonov gledalcev v Evropi in v drugih delih sveta.

ser in Martin Godec (1. in 2. mesto pri otroški skupini) ter Bernhard Pipp, Franci Wleigle in Norbert Mörtl pri skupini solarjev. Na te konkurenci je sodelovalo 52 skakalcev iz Italije, Jugoslavije in Koroške.

Žreb dodelil Avstrijcem težko nalogo

V soboto 14. 1. 1978 se je v Buenos Airesu z izžrebanjem skupin pričel prvi in brez dvoma pomemben del svetovnega prvenstva v nogometu 1978 v Avstraliji: določitev posameznih skupin. Avstrijo so izžrebali v tretjo skupino skupno z Brazilijo, Švedsko in Španijo, ki je v kvalifikaciji eliminirala jugoslovansko nogometno reprezentanco. Naloga je težka, toda ne neresljiva. Otvoritvena tekma svetovnega prvenstva 1. junija bo med ZRN in Poljsko. Kje bodo igrala posamezne skupine:

Skupina 1
(v Buenos Airesu in Mar del Plati)

Argentinijska
Italija
Madžarska
Francija

Skupina 2
(v Buenos Airesu, Rosariju in Cordobi)

Zvezna republika Nemčija
Poljska
Mehika
Tunezija

Skupina 3
(v Buenos Airesu in Mar del Plati)

Brazilijska
Španija
Švedska
Avstrija

Skupina 4
(v Cordobi in Mendozii)

Nizozemska
Škotska
Peru
Iran

Mario Andretti zmagal v dirki za veliko nagrado
Argentinijske

Italo-Američan Mario Andretti (Lotus) je zmagal na prvi letošnji dirki za svetovni pokal formule 1. Vodstvo je prevzel že ob startu in to vodstvo obdržal do konca. Drugo mesto je zasedel Avstrijec Niki Lauda (Brabham-Alfa) pred Francozom Patrikom Depaillerjem (Tyrell).

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

VABI NA

spominsko svečanost

v nedeljo 12. februarja 1978 ob 11. uri na grobu
narodnega heroja Matije Verdника-Tomaža na
pokopališču v Svečah.

Na sporedu je polaganje vencev, nagovor in kulturni program.

Glavni odbor

— 19.45 Brandenburški koncert — 20.00 O filmu — 20.50 Marie Curie — 21.40 Čas v sliki in kultura — 22.15 Oprostite prosim matnjo — 22.25 „Pustolovščina Kitajska“.

ČETRTEK, 26. 1.: 18.00 Ruščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Vstop prost — 19.30 Arheološke najdbe LR Kitajske — 20.00 Ritem s krvjo — 21.50 Čas v sliki in kultura — 22.25 Klub 2.

PETEK, 27. 1.: 18.00 Orientacija — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Ingmar Bergmann v ateljeju — 19.30 Odiseja — 20.15 Novo v znanosti — 21.00 Nova — 21.20 Legenda o Robinu Hoodu — 22.10 Čas v sliki in kultura — 22.45 Crazy Horse.

Svet v katerem živimo — 18.00 Obzornik — 18.10 Mehanične kovinske tehnike — 18.45 Mladi za mlade — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Lizika — 20.55 Kulturne diagonale — 21.40 Mozaik kratkega filma — 21.55 Dnevnik.

TOREK, 24. 1.: 9.30 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Kitarist Narciso Yepes — 17.55 Obzornik — 18.05 Pisani svet — 18.45 Jugoslovanska trimska televizija — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prenos slovensosti ob 100-letnici Ottona Župančiča — 21.30 Propagandna oddaja — 21.35 Mednarodna obzorja — 22.25 Dnevnik — 22.35 Obrazi jazz.

SPORTNIVESTNIK

V NEDELJO NA POHORJU:

Jubilejna 15. tekma

za „Zlato lisico“ in svetovni pokal

Na Pohorju bo v nedeljo jubilejna 15. tekma za „Zlato lisico“ in za svetovni pokal v ženskem slalomu. Priprave za to veliko prireditev svetovnega ranga so v glavnem že opravljene, tako da organizatorji računajo z uspešnim potekom, predvsem pa z najvišjo zasedbo, saj je kakih 20 držav prijavilo svoje najboljšje tekmovalke, ki se bodo pomerile pred letošnjim svetovnim prvenstvom.

Stenmark ponovno osvojil svetovni pokal

Pri moških ni pretekel mesec v tekmovalni za svetovni pokal in odločitev je očitno že padla. 21-letni Šved Ingemar Stenmark, o katerem pravijo, da vozi smučmi made „Balkan“ je dosegel v šestih nastopih (trije veleslalomi in trije slalomi) prav tako šest zmag. V svetovnem pokalu vodi s 150-imi točkami, kar zanj pomeni maksimum možnih točk. Ne moremo pričakovati, da bi kak drug smučar dosegel večje število točk. Stenmarkova premoča na druge smučarje tako vpliva, da so zadovoljni, če se uvrstijo tik za njim. Njegovi najhujši konkurenti, Švitar Heini Hemmi in veleslalomist v Avstriji Helmut Reith, Italijani v slalomu, nestrpno čakajo na dan, ko bodo premagali švedskega fenomenala. Vedno spet se nekateri vprašajo, ali bo Stenmark vozil tako zanesljivo in prepričljivo tudi na svetovnem prvenstvu. Tam zadostuje le majhen spodrsilaj in ni več tako zaželeni kolajne. Sigurno pa je, da bo pot do zlata kolajne v klasičnih disciplinah vodila le preko Stenmarka. Simpatičnemu švedu, ki vozi ELAN-ove smučki želimo veliko sreče na svetovnem prvenstvu 1978 v Garmisch-Partenkirchnu.

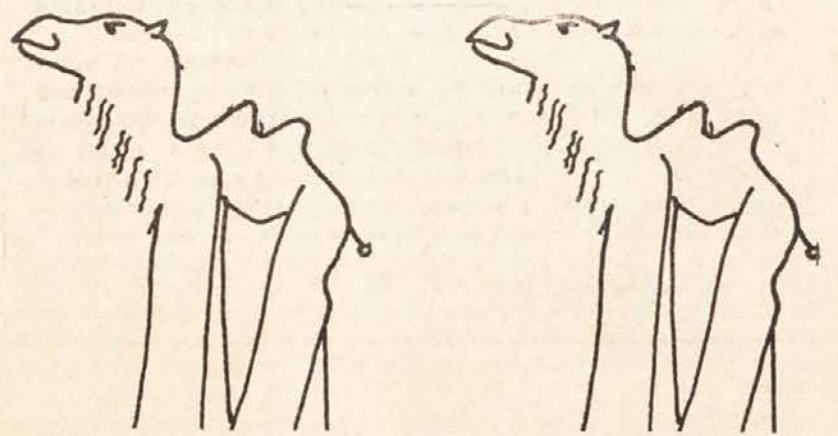
V zadnjem času je uspelo tudi mlademu Tržičanu, Bojanu Križaju, da se je uveljavil v krogu najboljših smučarjev sveta: njegovi rezultati so vedno bolj konstantni in ne bi bilo kakega posebnega presenečenja, če bi se na svetovnem prvenstvu v Nemčiji potegoval za kako kolajno tudi on.

Pri ženskah, borba trojice: Morerod, Wenzel, Moser-Pröll

Popolnoma drugačna pa je situacija pri ženskah, kjer se nadaljuje boj med tremi tekmovalkami: Liese Marie Morerod (Švica), Hanni Wenzel (Liechtenstein) in Avstrijko Annemarie Moser-Pröll. Medtem ko v slalomu dominira Morerod, v smuku Moser-Pröll nima konkurence. Tema dvema se je pridružila še Wenzel, katere točkujeta kot Avstrijka v vseh treh disciplinah. Odločilno bo, katera izmed teh treh bo obdržala dobro formo tudi na tekmovaljih v Ameriki.

Mladi zahomški orli tekmovali v Trbižu

Internacionalne mladinske skakalne konkurence v Trbižu so se udeležili tudi mladi Zahomčani in ob tej priložnosti dosegli izvrstne rezultate. Najboljši dneva je bil Zahomčan Mihi Kaiser. Dobre uvrstitve so dosegli njegovi klubski tovariši Robert Kai-

kamel opreme gostilne kuhinje stanovanja etc

načrtujemo za vas

kamel

kamel 9143 dvor 40
telefon 042 35 25 18

O B V E S T I L O

- Zveza koroških partizanov
- Zveza slovenskih žena
- Slovenska športna zveza

imajo na svojem sedežu v Celovcu, Spitalgasse 12, vsak ponedeljek in četrtek, od 8. do 12. ure, redne uradne ure.

Slovensko prosvetno društvo „Zvezda“ v Hodišah vabi na

3. HODIŠKI PLES

v soboto 21. jan. 1978 ob 19.30 uri pri Čimžarju v Dvorcu.

Za ples igrajo „Dobri znanci“

Nastopa moški zbor SPD „Edinost“ iz škofič in domači tamburaški zbor

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ v Svečah vabi na predavanje

„MONGOLIJA NEZNANA DEŽELA“

ki bo v nedeljo 22. januarja 1978 ob 14.30 uri pri Adamu v Svečah.

Predava: dr. Zdravko Inzko

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec — Borovlje.

Besede naročnikom

Spet smo na začetku novega leta. Ob tej priložnosti je povsod navada, da se napravi obračun. Tak obračun je seveda potreben tudi med listom in njegovimi naročniki. Zato smo današnji številki priložili položnice s prošnjo, da se jih poslužite za vplačilo naročnine, za nazaj in tekoče leto. V primerjavi z drugimi časopisi ima naš list sorazmerno poceni naročnino, ki letno znaša 120 šilingov.

S priloženo položnico vas torej opozarjamo na obvezo, da poravnate naročnino Slovenskega vestnika; v slučaju, da ste jo že poravnali, je opozorilo seveda brezpredmetno.

Uredništvo in uprava

Slovenska kmečka zveza vabi kmetiče na

TEHNIČNO SLUŽBO
ZA TRAKTORJE

- v sredo in četrtek, 8. in 9. februarja s pričetkom ob 9. uri pred Kmečko gospodarsko zadrugo v Šmihelu nad Pliberkom
- v četrtek 9. februarja s pričetkom ob 9. uri na kmetijski šoli v Podravljah

Prisrčno vabljeni!

Klub slovenskih študentov v Gradcu vabi na

DISKUSIJO

ki bo v torek 24. januarja 1978 zvečer v prostorih graške univerze. Diskutanti: dr. Saxer, Imberger, dr. Buchacher in Štrbič

Prisrčno vabljeni!

Slovensko kulturno društvo v Celovcu vabi na igro

MOLČEČA USTA

ki bo v petek 20. januarja ob 19.30 uri v dvorani v Marjanšču v Celovcu. Gostuje mladina iz Železne Kaple.

Prisrčno vabljeni!

Farna mladina iz Vogrč vabi na veseloigro

ZADREGA

ki bo v nedeljo 22. januarja ob 14.30 uri v farni dvorani v Zvabeku in ob 19.30 uri v farni Dvorani v Vogrčah.

Prisrčno vabljeni!

Lutkovna skupina „Pavliha“ SPD „Biserica“ v Celovcu vabi na lutkovno predstavo

PAVLIHA IN ZAKLAD

ki bo v soboto 21. januarja 1978 ob 15. uri pri Pušniku-Vrlichu v Ločah.

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo v št. Janžu v R. vabi na

SKIOPTIČNO PREDAVANJE

„Potovanje po Sovjetski zvezi“ II. del

v soboto 28. januarja 1978 ob 20. uri pri Tišlarju v št. Janžu. Predava: mag. Pinter Štefan

Prisrčno vabljeni!